SOLINDE

TRADIȚII
CREDINȚE
OBICEIURI

Sărbători fericite!

ROMÂNIA

COLINDE

OBICEIURI • CREDINȚE • TRADIȚII

STUDIA

Din colecțiile de colinde și datini românești

Editura STUDIA

Colectivul editorial:
Nicu-Ionel Dragoș, Marin Oprea, Ștefan Damian, Traian Bradea, Emilia Bardoș, Traian Trif, Gabriela Trif
Fotografii:
Nicu Dragoș, Ovidiu Muraru, Dorin Galoș
Design:
Aneta Munteanu, Cristian Farcaș

400129 Cluj-Napoca, Bulevardul Eroilor nr. 18
Tel/Fax +40-(0264)-41.09.46
e-mail: studia@studia.ro http://www.studia.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DRAGOȘ, NICU-IONEL
COLINDE: Obiceiuri • credințe • tradiții
/ Dragoș Nicu-Ionel, Oprea Marin, Bradea Traian -
Cluj-Napoca: Studia, 2003
72 p.; 22.3 x 24.3 cm
ISBN 973-99278-0-7

I. Oprea, Marin
II. Bradea, Traian

398.88
821.135.1-91-192

CUPRINS

4. Întruparea Domnului: Viața și sensul redate lumii
- *P.F. Teoctist - Patriarhul României*
6. Suprema minune a Nașterii Mântuitorului
- *Î.P.S. Antonie*
8. Praznicul luminat al Nașterii Domnului
- *Î.P.S. Nicolae*
10. Colindul sfânt și bun
- *Î.P.S. Daniel*
12. Gânduri de ziua marelui praznic
- *Î.P.S. Teofan*
14. Pastorală la Nașterea Domnului
- *Î.P.S. Bartolomeu*
16. Sfânta sărbătoare a Nașterii Domnului
- *Î.P.S. Lucian*
18. Crăciunul - Praznicul bunătății lui Dumnezeu
- *Î.P.S. Ioan Robu*
20. Crăciunul și Anul Nou
- *Nicu-Ionel Dragoș*
22. Icoana creștină
- *Simona Munteanu*
24. Colindele la români
- *Dr. Maria Bocșe*
26. Plugușorul - sinteză folclorică românească
- *Prof. univ. dr. Dumitru Pop*
28. Deschide ușa, creștine
Ia, sculați, boieri mari!
29. Crăciunul
30. O, brad frumos!
31. Domnuleț și Domn din Cer
Astă seară-i seară mare
32. Măruț mărgăritar
O, Maică Preacurată
33. Florile dalbe
34. Moș Crăciun cu plete dalbe
Colo-n josu
35. Moș Crăciun cu barba albă
Sus la cer o înălțăm
36. Moș Crăciun
37. Steaua sus răsare
Sus, boieri, nu mai dormiți!
38. Sculați, gazde, nu durmiți!
Din an în an
39. Ia, sculați, sculați boieri!
40. Ia, sculați, boieri mari!
Am plecat să colindăm
41. Coborât-a, coborât
Domnul Iisus Cristos
42. Vestea nașterii
Astăzi s-a născut Hristos
43. Cerul și Pământul
Nașterea Domnului nostru
44. Doamne, a Tale Cuvinte
45. Trei păstori se întâlniră
Trei crai de la Răsărit
46. Coborât-a Duhul Sfânt
Ziurel de ziuă
47. Colo-n sus
48. Sfântul Domn Iisus
49. Velerim, Velerim
Viflaime, Viflaime
50. La Viflaim, colo-n jos
Veste bun-am d-auzâtu
51. Colo-n umbra pomilor
Copiii către Moș Crăciun
52. Sus la poarta Raiului
53. D-auzi, gazdă
Săltați câmpuri și livezi
54. La fântână, în grădină
Plecat-or, plecat-or
55. Noi umblăm și colindăm
Laudă-se tot Cuvântul
56. Închinarea păstorului
57. La nunta ce s-a-ntâmplat
Sus în poarta Raiului
58. O, ce veste minunată!
Iisus și Fecioara
59. Domnul Iisus Cristos
60. Mâine anul se-nnoiește
Plugușorul
61. Plugușor cu patru boi
Sorcova
62. Colind - *de Mihai Eminescu*
63. Mater Dolorosa - *de Ion Alexandru*
Colindă - *de Lucian Blaga*
64. Colinde, Colinde - *de Mihai Eminescu*
Noaptea de Crăciun - *de George Coșbuc*
Pom de Crăciun - *de Radu Gyr*
65. La Mulți Ani! - *de Tudor Arghezi*
66. Tradiții, credințe, obiceiuri

Întruparea Domnului
Viața și sensul redate lumii

"Cu noi este Dumnezeu, înțelegeți neamuri și vă plecați, căci cu noi este Dumnezeu".

Iubiți fii și fiice duhovnicești,

Prin Întrupare de la Duhul Sfânt și din Fecioara Maria, Mântuitorul Hristos a readus în lumea și viața noastră, sărăcite până atunci, bogăția harului dumnezeiesc, plinătatea vieții (Ioan 10, 10), a readus bucuria împărtășirii de dumnezeiescul și neprețuitul dar al existenței în sânul minunatelor zidiri ale Celui Atotputernic, a redat sensul viețuirii noastre, ca răstimp necesar de pregătire și câștigare – prin credința, pocăința și nevoința întru iubirea noastră lucrătoare față de semeni și chiar față de vrășmași – a adevăratei și veșnicei vieți de nesfârșită sporire în virtuți și în cunoaștere, prin unirea după har cu Preasfânta Treime.

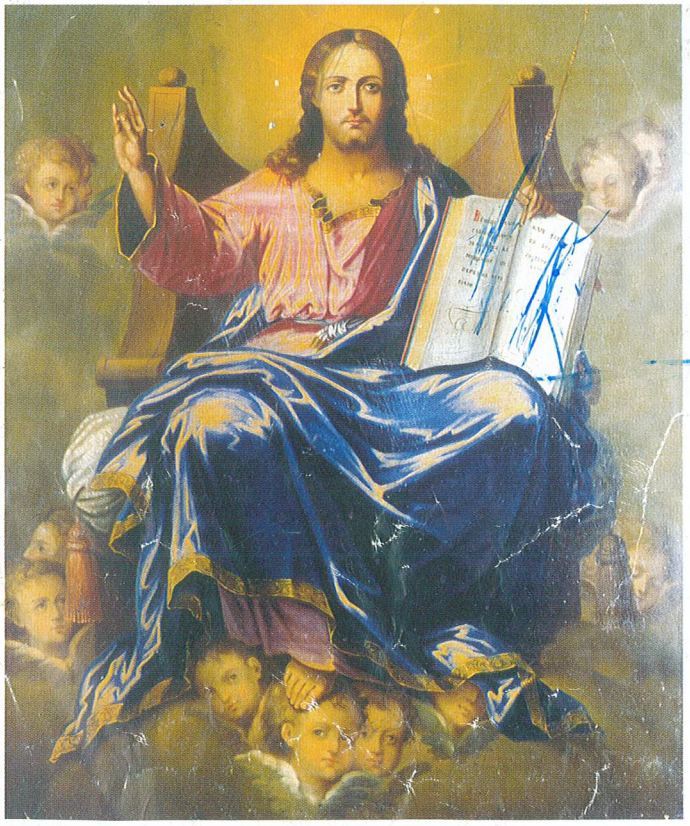

Drept-măritori și frați creștini,

Că "Dumnezeu este cu noi" nu mai este nici o îndoială de aproape două mii de ani. Întreaga istorie a omenirii ne stă mărturie neclintită întru susținerea acestui fapt. Dar, este cu totul firesc să ne și străduim să adeverim prin tot ceea ce facem că acest adevăr: "Dumnezeu este cu noi", dă sens vieții noastre și lumii, rodește în sufletele și faptele noastre prin iubirea sfântă dintre noi, prin slujirea și ajutorarea semenilor noștri: orfani, bolnavi aflați în spitale pe patul de suferință, sau prin salvarea celor cuprinși de păcatele distrugătoare de suflet, și plinește viața pentru care a venit în lume Fiul lui Dumnezeu (Ioan 10, 10). Sfințenia absolută nu poate însă răbda încălcarea, din nepăsare sau cu rea voință, a poruncilor sfinte. Nu poate Dumnezeu, despre Care Proorocul scrie că are: "ochiul prea curat ca să mai vadă rele" (Avacum 1, 13), să treacă cu vederea fărădelegile săvârșite cu bună știință sau cu vicleșug. Mesajul acestei Sărbători, ca Fiul lui Dumnezeu, din iubirea Sa pentru lume, se află acum în Biserica și în sufletul fiecăruia dintre noi, această realitate, spre a fi îndeplinită, depinde totuși și de voința noastră, de felul cum se cuvine să împodobim viața cu frumusețea faptelor bune, iar cămara cea de taină a ființei noastre lăuntrice, inima să o păzim neîntinată.

De aceea, fraţii mei, întru dreptmăritoarea credinţă, să înţelegem corect buna şi îngereasca vestire a Naşterii Domnului: că Dumnezeu este cu noi în măsura în care si noi suntem cu El, prin credinţă, nădejde şi dragoste, aripile zborului nostru sufletesc spre desavârşire. Domnul Hristos Însuşi ne atrage luarea-aminte că aceste virtuţi nu sunt simple cuvinte sau abstracţiuni, ci realităţi hotărâtoare pentru viitorul nostru în veşnicie, încredinţându-ne: "De Mă iubeşte cineva, el va pazi cuvântul Meu, şi Tatal Meu îl va iubi şi Noi vom veni la el şi Ne vom face locaş la el" (Ioan 14, 23). Este limpede deci, că iubitorii lui Hristos, Domnul, iubesc mai întâi Sfânta Sa Biserică, întemeiată pe pamânt şi în ţara noastră prin lucrarea Duhului Sfânt şi prin predica Sfântului Apostol Andrei, şi se bucură cu o bucurie sfântă, cântând împreună cu Isaia, proorocul: "Cu noi este Dumnezeu, înţelegeţi neamuri şi vă plecaţi, căci cu noi este Dumnezeu". Dar pentru a-L mărturisi altora, semenilor şi omenirii, aşa cum suntem datori să împlinim neîncetat, trebuie să-L avem pe Dumnezeu noi înşine, în inima noastră, pentru că El ne-a iubit atât de mult, scrie Sfântul Apostol şi Evanghelist Ioan, "încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat, pentru ca tot cel ce crede într-Însul să nu piară, ci să aibă viaţă veşnică" (Ioan 3, 16).

Să ne rugăm cu caldură ca acum – când Ţara şi poporul nostru se află alături de ţările europene cu care am fost de secole împreună, această apropiere a celor mulţi să înfăptuiască şi acel dialog al credinţei în Dumnezeu, întru iubirea dreptăţii, a virtuţii, spre apărarea vieţii şi libertăţii tuturor popoarelor lumii şi ajutorarea celor fără de ajutor şi hrănirea celor mulţi. În toate acestea să avem convingerea că Pruncul Iisus sălăşluieşte şi întru cele mai dinăuntru ale noastre; să ne îndreptăm paşii pe calea păcii lui Hristos, stăpânul nostru şi al lumii!

Sărbători fericite şi La Mulţi Ani!

P.F. TEOCTIST
Arhiepiscop al Bucureştilor,
Mitropolit al Munteniei şi Dobrogei şi
Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române

Suprema minune a Naşterii Mântuitorului

"Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu şi pe pamânt pace, între oameni bunăvoire"
(Luca 2, 14)

Una dintre cele mai frumoase, mai înălţătoare şi de suflet ziditoare dintre praznicele anului bisericesc este fără îndoială, după Sf. Paşti, Naşterea Domnului sau Crăciunul.

Deşi au trecut de atunci două mii de ani, icoana Naşterii Domnului e pururea vie în sufletul şi în viaţa noastră pentru că, Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu întrupat, e veşnic viu şi vine să se sălăşluiască în sufletele noastre pentru ca să ne umple de sfinţenia Lui, de curăţia Lui, să ne lumineze sufletul şi inima întru lucrarea şi temeluirea vieţii celei noi.

Sărbătoarea Crăciunului e o chemare sfântă la puritate, la curăţie sufletească şi la înnoirea vieţii pentru a-L primi pe Hristos cel venit la noi "plin de har şi de adevăr" (Ioan 1, 14).

Iarăşi ne îmbrăcăm în haine alese de sărbătoare şi după ce ne-am "curăţit simţirile" prin taina sfintei spovedanii şi a sfintei împărtăşanii, mergem cu toţii la Casa Părintelui Ceresc ca să primim înăuntrul nostru pe Fiul lui Dumnezeu, care vine la noi în chip de prunc ceresc nevinovat "să se nască şi să crească, să ne mântuiască".

Ne umplem de fiecare dată la Crăciun de aleasă bucurie la fel ca şi păstorii Betleemului şi împreună cu ei ne înfiorăm la cuvintele îngerului care a grăit: "iată, vă binevestesc vouă o bucurie mare, care va fi pentru tot poporul. Că vi s-a născut azi Mântuitor, care este Hristos Domnul, în cetatea lui David" (Luca 2, 10-11).

Ne sârguim şi noi ca şi magii de la Răsărituri să-i aducem darurile noastre duhovniceşti: credinţa în locul aurului, dragostea în locul smirnei şi nădejdea noastră în locul tămâiei şi să i ne închinăm dumnezeiescului prunc, care a venit "să slujească şi să-şi dea viaţa răscumpărare pentru mulţi" (Marcu 10, 45).

Ne împreunăm glasurile cu ale îngerilor şi cântăm şi noi în noaptea sfântă imnul păcii: "Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu şi pe pământ pace, între oameni bunăvoire" (Luca 2, 14), imn care ne umple şi pe noi de pacea de sus care covârşeşte toată mintea, pace care e dorită şi azi de întreaga omenire.

Sărbătoarea Crăciunului este prin excelenţă sărbătoarea familiei creştine, sărbătoare de la care izvorăşte atâta binecuvântare, atâta lumină şi căldură pentru fiecare familie. Ea reuneşte în jurul ieslei din Betleem pe toţi membrii ei care cugetă la minunea petrecută acum două mii de ani şi învaţă de la dumnezeiescul prunc Iisus, smerenia, bunătatea şi iubirea.

Sărbătoarea Crăciunului este cu osebire o sărbătoare a familiei şi pentru că este o sărbătoare în care s-a arătat iubirea lui Dumnezeu faţă de noi, cum ne învaţă şi Sf. Apostol şi Evanghelist Ioan: "Întru aceasta s-a arătat iubirea lui Dumnezeu către noi, că pe Fiul Său cel Unul-Născut L-a trimis în lume, ca prin El viaţă să avem" (Ioan 4, 9).

Dumnezeu a rânduit familia de la început, ca să-i hărăzească omului un semen cu care să împărtăşească bucuriile şi necazurile vieţii, ca să-l apere de rele, de distrugere şi de moarte şi să-l facă părtaş în lucrarea de continuă creaţie a vieţii.

Praznicul Crăciunului ne descoperă pe deplin rostul şi chemarea familiei creştine şi care sunt datoriile membrilor acesteia. Sărbătoarea Crăciunului este şi sărbătoarea colindelor străbune care vin din adânc de istorie şi prin care noi am străbătut veacurile păstrându-ne credinţa, limba şi unitatea naţională.

Ne bucurăm de iniţiativa Editurii STUDIA din Cluj-Napoca de a scoate de sub tipar o nouă ediţie a culegerii de "Colinde" şi felicitând-o, rugăm pe Mântuitorul Iisus Hristos Cel întrupat, să binecuvânteze pe toţi ostenitorii şi pe cei ce vor cânta din ea cu strămoşii în cor "colindul sfânt şi bun".

† ANTONIE
Mitropolit al Ardealului

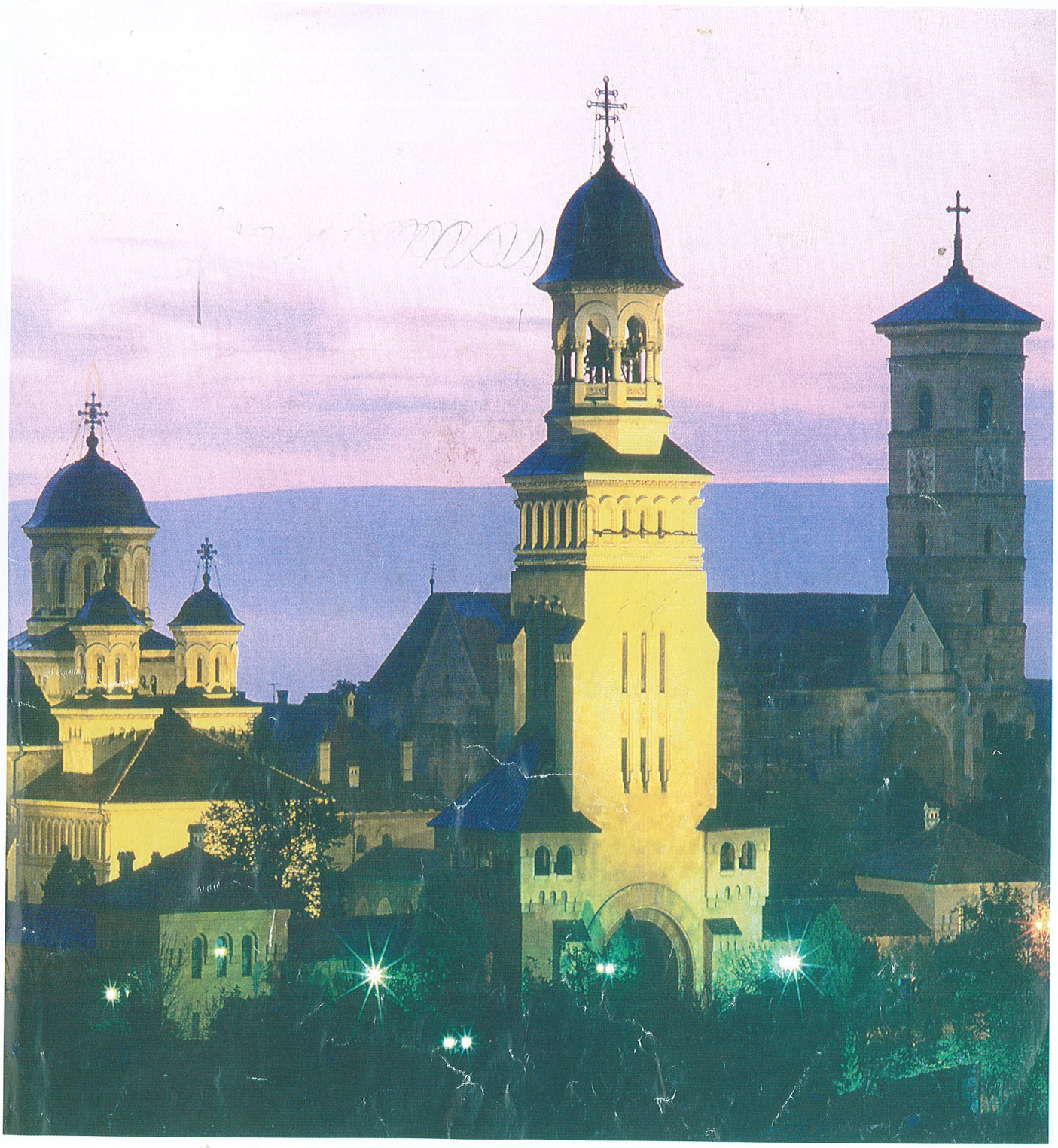

Praznicul luminat al Nașterii Domnului

"Acesta este Fiul Meu Cel Iubit, întru care am binevoit; pe Acesta să-l ascultați"
(Matei 17, 5)

Praznicul luminat al Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos, astăzi și totdeauna ne aduce aminte de milostivirea lui Dumnezeu față de noi, când a trimis pe fiul său să ne răscumpere din păcatul strămoșesc și să ne pregătească pentru primirea răscumpărării. De aceea, praznicul acesta este praznic de mulțumire către Tatăl Ceresc care prin Fiul Său ne-a cercetat și ne-a ridicat la starea duhovnicească de copii ai lui Dumnezeu prin credință.

Nașterea Mântuitorului Iisus Hristos reprezintă intervenția directă a proniei cerești în destinul oamenilor. Dumnezeu, prin Fiul Său, coboară pe pământ, se descoperă și se arată oamenilor, petrece în mijlocul nostru ca om și Dumnezeu. Ne învață, ne ajută, ne sfințește și ne mântuiește.

Venirea pe pământ a Mântuitorului nu este întâmplătoare, ci a fost pregătită din veci de Tatăl ceresc, care voia să ne mântuiască. Dumnezeu, în purtarea sa de grijă pentru fericirea noastră, voia să ne facă moștenitori ai fericirii veșnice. Dar noi, din cauza decăderii sufletești în care ne aflăm, nu eram în stare să ne ridicăm până la Dumnezeu, ca să primim darurile lui. Deci, dacă omul de după păcat nu se mai putea sui cu înțelegerea la cele cerești, a fost de trebuință ca însuși Dumnezeu să se pogoare la om. De aceea a trimis pe Fiul Său ca să ne elibereze de sarcina cea grea a păcatului, să ne vindece rănile sufletești și să ne îndrume pe calea sfinteniei. N-a trimis pe altcineva, pentru că nici om și nici înger nu putea înfăptui o asemenea lucrare, ci singur Dumnezeu, cel Atotputernic și Atotștiutor, Creatorul lumii și al omului.

Prin Fiul Său, Tatăl ceresc își arată în chip deosebit iubirea Sa pentru noi, și în același timp și iubirea față de Fiul Său, pentru că i-a încredințat Lui ceea ce era mai scump pentru Sine. Această iubire însuși a mărturisit-o oamenilor zicând: "Acesta este Fiul Meu Cel iubit, întru care am binevoit; pe Acesta să-l acultați" (Matei 17, 5).

Tatăl ceresc a iubit pe Fiul Său mai mult decât orice și totuși când a fost în cauză răscumpărarea noastră a îngăduit ca El să se smerească și să sufere chiar moarte pe cruce ca om. Dumnezeu a dat deci, pentru mântuirea noastră, tot ce avea mai scump și prin aceasta a făcut cea mai mare jertfă pentru noi. Se cuvine ca noi, luând seama la o atât de mare jertfă și bunăvoință care ni s-a arătat, să ne silim a răspunde cu recunoștință și cu dragoste de fii acestei milostiviri.

Dumnezeu ne-a dăruit ce a fost mai de preț, deci și noi să-i răspundem cu ce avem mai de preț: iubirea curată a sufletului. Să iubim pe Dumnezeu din toată inima și din tot sufletul, pentru că El este Tatăl nostru al tuturor și prin El suntem ceea ce suntem. El ne-a chemat la viață și ne-a înfrumusețat mai mult decât orice, când a sădit în noi chipul mărit și asemănarea Sa și ne-a făcut stăpâni peste tot ce există pe pământ.

De asemenea, se cuvine să iubim și pe semenii noștri, în aceeași măsură în care ne iubim pe noi înșine, căci toți suntem fii ai lui Dumnezeu și frați între noi, "și această poruncă avem de la El ca tot cel ce iubește pe Dumnezeu să iubească și pe fratele său" (1 Ioan 4, 21).

Cu astfel de gânduri să prăznuim Nașterea Domnului, săvârșind mereu cele bineplăcute lui Dumnezeu și deschizând larg porțile inimii, ca să primim înăuntru cuvântul lui Hristos și harul care se revarsă ca o binecuvântare peste toți cei ce cred în El.

† NICOLAE
Mitropolit al Banatului

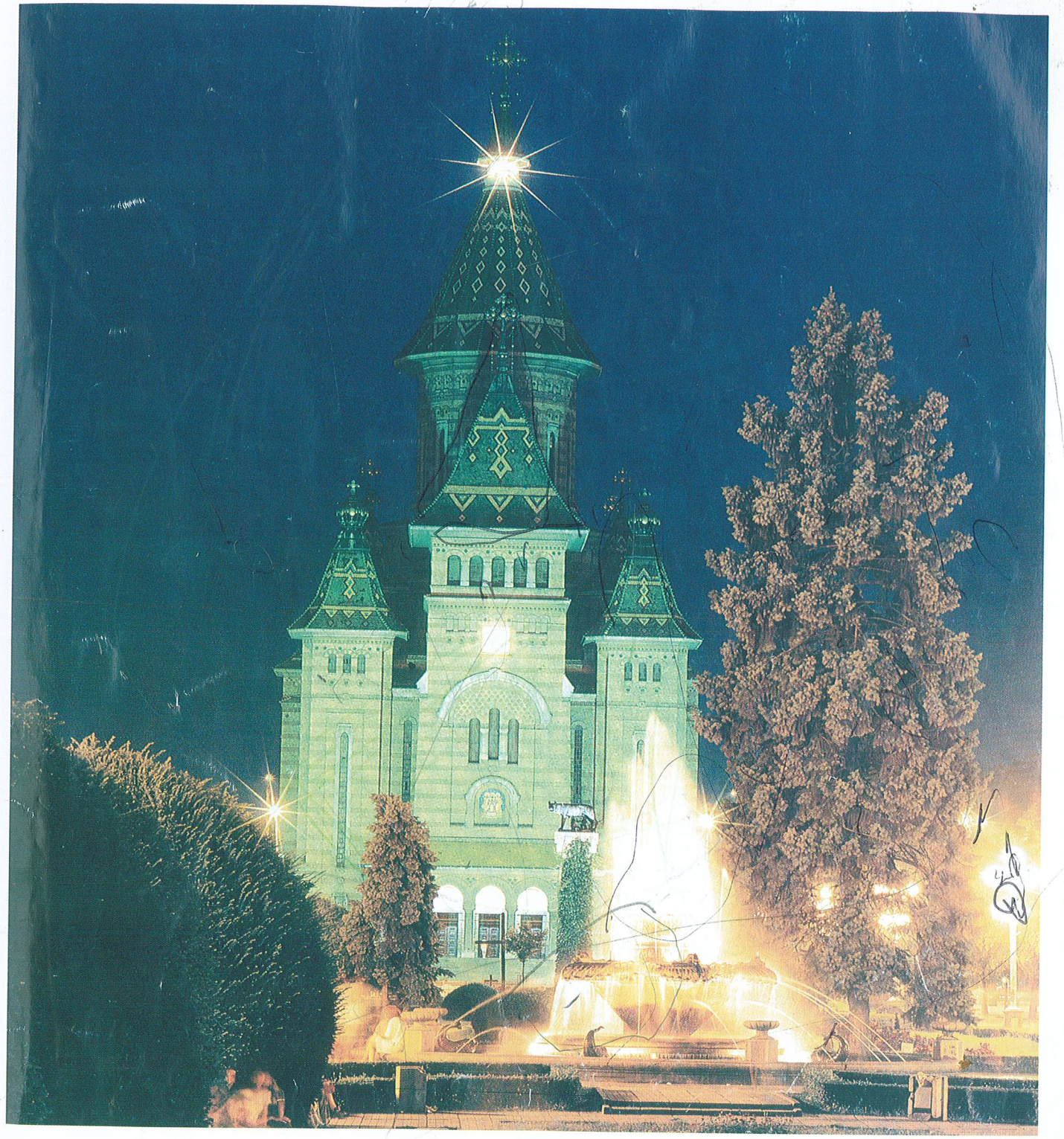

COLINDUL SFÂNT ȘI BUN

"Iubim pe Dumnezeu,
fiindcă El ne-a iubit cel dintâi"
(I Ioan 4, 19)

Creștinismul este mai întâi de toate taina iubirii lui Dumnezeu pentru lume, precum și strădania și bucuria omului de a răspunde acestei iubiri. Taina Dumnezeului Cel Veșnic devenit Om din iubire de oameni dă sens întregii existențe întrucât Iisus Hristos a adus omului nu doar o învățătură nouă, ci și o viață nouă - viața veșnică: "Atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, încât pe Unicul Său Fiu L-a dat ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică" (Ioan 3,16). Dumnezeu coboară spre om în Iisus Hristos pentru ca omul să se înalțe spre Dumnezeu; venirea lui Dumnezeu pe pământ și locuirea Lui printre oameni are ca scop îndreptarea omului spre cer, pentru ca omul să viețuiască împreună cu Dumnezeu și potrivit voii Sale. Această minune a iubirii nesfârșite a lui Dumnezeu pentru oameni a fost prevestită de proroci, mărturisită de apostoli, apărată de Sf. Părinți în sinoade ecumenice, cântată de imnografi, pictată de iconografi și trăită cu fior sfânt și bucurie de către orice credincios care caută sfințenia și viața adevărată: "Cu adevărat mare este taina dreptei credințe: Dumnezeu S-a arătat în trup, S-a îndreptat în Duhul, a fost văzut de îngeri, S-a propovăduit între neamuri, a fost crezut în lume, S-a înălțat întru slavă" (I.Timotei 3, 16).

Această iubire nesfârșită și mai presus de înțelegere a lui Dumnezeu pentru oameni a inspirat opere de artă, literatură și muzică, atât cultă cât și populară. Una din expresiile cele mai vii ale felului în care poporul a teologhisit și cântat poetic taina iubirii lui Dumnezeu pentru om se regăsește în colinde. La români, colindele se remarcă prin profunzimea teologiei și simplitatea formei. În ele nu este cu nimic micșorată dumnezeierea Fiului, după cum nu este uitată omenitatea Lui.

Colindele reprezintă expresia cea mai vie a culturii teologice și duhovnicești populare a românului creștin ortodox. Ele sunt un memorial și o prelungire a Liturghiei și a slujbelor de Crăciun auzite în biserică. Ele sunt un ecou de rodire a slujbei și sfințeniei Bisericii în sate și orașe, în casele creștine, întrucât inimile credincioșilor au devenit biserică, peșteră din Betleem transformată în sălaș primitor pentru cer, casă de oaspeți în care Pruncul este preamărit de magi înțelepți!

Poezie și cântare sfântă, evlavie și bucurie, colindele românești sunt aur, smirnă și tămâie în sens spiritual, izvorâte din inimi și purtate pe buze, ca daruri și ofrande aduse Pruncului Iisus, ca răspuns la iubirea Sa pentru noi.

Colindele noastre sunt bunătate izvorâtă din împlinirea poruncii iubirii față de Dumnezeu și față de semeni.

Pe pământul României, creștinii ortodocși sunt cei care au conștiința vie că în fiecare an colindele pe care le cântă nu le cântă împreună numai cu contemporanii lor, ci într-o neîntreruptă legătură duhovnicească cu moșii și strămoșii, începând cu secolul al doilea după Hristos.

Drept aceea colindele ne îndreamnă să păstrăm credința părinților, moșilor și strămoșilor noștri, care ne-au transmis-o ca pe un odor sfânt de Crăciun, ca pe o făclie curată de Paște, nefalsificată și nemicșorată. Nici banii și nici promisiunile deșarte, nici câștigul de moment, nici ranguri și nici fericiri trecătoare, nimic nu este mai de preț decât dreapta credință, credința ortodoxă și statornică a sfinților, care ne unește din veac în veac în Biserica strămoșească numită de marele nostru poet Mihai Eminescu "Mama spirituală a poporului român".

Să rămânem, așadar, neclintiți, noi și urmașii noștri, în Biserica Ortodoxă care a plămădit, cultivat, păstrat și transmis de la inimă la inimă, din veac în veac, colindul sfânt și bun, pentru ca azi, mâine și în Ziua de Apoi să-l putem cânta cu sfinții și strămoșii în cor!

† DANIEL
Arhiepiscop al Iașilor și
Mitropolit al Moldovei și Bucovinei

GÂNDURI DE ZIUA MARELUI PRAZNIC

"Cu noi este Dumnezeu, înțelegeți neamuri și vă plecați, căci cu noi este Dumnezeu!"

(Isaia 8, 9)

Sărbătorim în aceste zile Nașterea Domnului Hristos. Colindătorii merg la casele românilor, ducând vestea cea mare că Hristos S-a născut. Este o perioadă de odihnă pentru cei mai mulți dintre noi. De la Crăciun până după Anul Nou, iar pentru unii, până la Bobotează, ritmul vieții obișnuite este întrerupt întrucâtva. Este vreme pentru a trăi din plin căldura familiei, a ne vedea prietenii, a ne bucura de viață.

Toate acestea le datorăm sărbătorii Nașterii Domnului. În această zi mare de praznic, simțim mai mult decât oricând adevărul cuvintelor "Cu noi este Dumnezeu" (Isaia 8, 9). Dumnezeu este cu noi, căci cu multă vreme în urmă, mai precis acum două milenii, El, Dumnezeu, a coborât printre noi, oamenii. Aceștia rătăciseră, prin necredință și păcate multe, de la calea lui Dumnezeu. Pentru îndreptarea oamenilor, Dumnezeu a trimis prooroci și învățători. Oamenii erau însă prea împietriți, prea înrăiți în păcat ca să mai poată asculta cum se cuvine și împlini poruncile dumnezeiești vestite prin prooroci. Unul dintre aceștia, proorocul Isaia prevestește că Dumnezeu va coborî pe pământ pentru a mântui lumea: "Iată, fecioara va lua în pântece și va naște fiu și vor chema numele lui Emanuel" (Isaia 7, 14) - Cel ce se tâlcuiește "Cu noi este Dumnezeu".

Astfel, "la plinirea vremii" (Galateni 4, 4), adică la timpul potrivit, Dumnezeu a coborât El Însuși pe pământ în chip minunat.

Dumnezeu S-a făcut Om. S-a născut dintr-o Fecioară curată, a trăit printre oameni, le-a cunoscut bucuria și durerea, i-a învățat calea către Cer, a murit și a înviat pentru ei. Este perioada cea mai importantă a istoriei neamului omenesc. Timp de câteva zeci de ani, Dumnezeu, devenit Om, a locuit pe pământ. Această ședere a lui Dumnezeu, Iisus Hristos, printre oameni, constituie inima istoriei, Taina ei cea mare.

La coborârea lui Dumnezeu pe pământ, de la Nașterea Sa din Fecioara Maria, până la Răstignire și Înviere, oamenii L-au primit în mod diferit. Unii s-au bucurat, alții s-au tulburat. Unii L-au primit cu nădejde mântuitoare, alții I-au contestat cuvântul și fapta.

Evenimentul Nașterii lui Hristos a fost primit cu multă bucurie de păstorii din Betleem, de magii de la Răsărit. Însă Irod, regele iudeilor din acea vreme, împreună cu mai marii poporului s-au tulburat de Nașterea lui Hristos, s-au răzvrătit împotriva Lui și au voit să-L ucidă.

Omul are libertatea de a-L primi pe Dumnezeu în viața lui sau a-L respinge. Valabilitatea acestui adevăr a fost dovedită de atitudinea oamenilor la Nașterea lui Hristos sau de-a lungul vieții Sale pe pământ. Ea este dovedită și azi prin modul în care oamenii înțeleg sau nu înțeleg locul lui Dumnezeu în istorie, rostul credinței și al Bisericii.

Pentru fiecare om în parte, precum și pentru viața popoarelor și a lumii întregi, totul se rezumă la faptul de a-L accepta pe Hristos ca fiind "Calea, Adevărul și Viața" (In. 14, 6) sau a-L respinge, a-I tăgădui existența, a fi indiferent față de cuvântul Lui.

Am cutezat să vă așez, în inimă și în minte, aceste gânduri de sărbătoarea Nașterii Domnului, cu speranța unui rod bogat pentru anul care vine. Cântul de colind să vă treacă tuturor pragul pentru a vă spune Hristos S-a născut, este cu noi, în numele Lui "trăim, ne mișcăm și suntem" (Faptele Sf. Apostoli 17, 28). Pacea Betleemului să cuprindă sufletul fiecăruia pentru a deveni mai bun, mai cald, mai iertător. Rog pe Hristos să vă aibă în ocrotirea Sa în anul care vine pentru mai multă pâine pe masă, sănătate, pace în familie, în țară și în lume.

† TEOFAN
Arhiepiscop al Craiovei
și Mitropolit al Olteniei

NIC

muri
zeu!"
8, 9)

de la
nire și
i s-au
ădejde

nit cu
de la
împre-
rea lui
ucidă.
zeu în
r a fost
tos sau
și azi
ocul lui

u viața
ptul de
ărul și
stența,

aceste
eranța
lind să
tos S-a
căm și
emului
ai bun,
aibă în
âine pe

OFAN
raiovei
lteniei

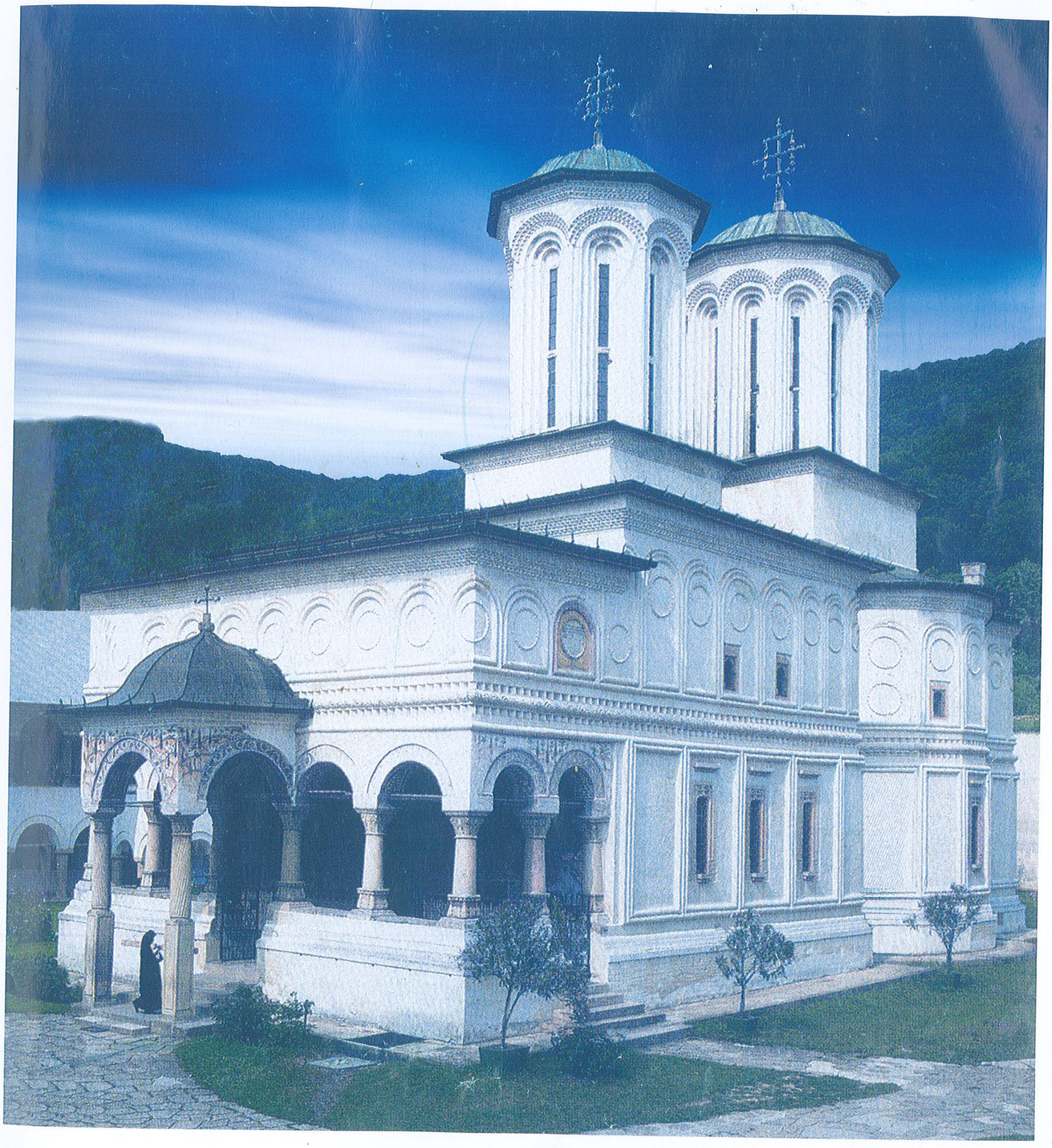

Pastorală la Naşterea Domnului

"Bucură-te, Maica Mielului
şi a Păstorului, bucură-te,
Mireasă pururea Fecioară!"

(fragment)

Iubiţii mei fii sufleteşti,

Cu şapte sute de ani înainte, profetul Miheia prevestise că Mesia se va naşte în Betleem şi că El va fi Păstorul care va paşte turma lui Israel. Aşadar, trimiţându-L în lume, Dumnezeu-Tatăl rânduise ca Fiul Său să-Şi cheme la staul oile risipite şi să le îndrume la păşunea cea bună.

La rândul lor, Evangheliştii se grăbesc să-i definească această calitate, spunând: "Văzând El mulţimile, i S-a făcut milă de ele, că erau necăjite şi rătăcite ca nişte oi care n-au păstor". După aceea, S-a definit El Însuşi, direct, fără echivoc, într-un capitol de mare frumuseţe al Evangheliei dupa Ioan: "Eu sunt Păstorul cel Bun!", prin aceasta înţelegând că El e Păstorul cel adevărat.

Când Domnul şi-a făcut apariţia în viaţa publică, la râul Iordanului, Sfântul Ioan Botezătorul L-a arătat mulţimii prin cuvintele: "Iată Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul lumii!".

Aşadar, în una şi aceeaşi persoană a lui Iisus Hristos sălăşluiau, deopotrivă, Mielul şi Păstorul. De-a lungul a trei ani şi jumătate, pe durata propovăduirii Evangheliei, Mielul a stat în umbra Păstorului. Acum, la Cina cea de Taină, Mielul a ieşit în faţă şi S-a oferit pe Sine, în pâinea şi-n vinul transfigurate prin binecuvântare: "Luaţi, mâncaţi, acesta este Trupul Meu...";

"Beți, dintru acesta toți, acesta este Sângele Meu..."; "aceasta să faceți întru pomenirea Mea". Instituirea Euharistiei este momentul în care Păstorul devine Miel și, prin aceasta, creează nevinovata - și puternica - armă defensivă prin care viitorii păstori se vor ține laolaltă și cu care vor aduna oile risipite.

Iubiții mei, în mijlocul Sfintei Mese din altarul oricărei biserici ortodoxe se află Sfânta Evanghelie; ea Îl simbolizează pe Domnul Iisus Hristos în calitatea Sa de Păstor-Învățător. După ce se citește din ea pericopa zilei, Evanghelia se retrage în spate, făcându-I loc Mielului Euharistic. După ce preotul și credincioșii se împărtășesc cu Trupul și Sângele Mielului, Evanghelia revine la locul ei. Ceea ce se petrece acolo, în spațiul liturgic, se petrece și aici, în spațiul istoric.

Împărăția Mielului e șansa pe care Dumnezeu le-o acordă oamenilor de a se aduna din risipire și de a-și reface conștiința unității lor primordiale; e șansa lui Irod de a le cere iertare pruncilor, e șansa lui Israel de a-și recunoaște Împăratul, e șansa neamurilor de a descoperi drumul magilor, e șansa creștinilor de a se regăsi într-o singură turmă a Aceluiași unic Păstor, Iisus Hristos.

V-am spus toate acestea, iubiții mei, pentru ca să vă bucurați. Bucurati-vă, că vă aflați în Împărăția Mielului, adică în Biserica Lui! Bucurați-vă, că Mielul vi se îmbie în fiecare Sfântă Liturghie și oridecâteori aveți nevoie de El! Bucurați-vă întru mireasma Peșterii din Betleem, a imnurilor și colindelor voastre! Bucurați-vă întru bogăția voastră duhovnicească și întru mila pentru cei săraci! Bucurați-vă întru încercările istoriei și întru speranța de mai bine a omenirii! Bucurați-vă întru bucuria de azi a Maicii Domnului, bucurați-vă și cântați-i: "Bucură-te, Maica Mielului și a Păstorului, bucură-te, Mireasă pururea Fecioară!"

Amin!

Î.P.S. BARTOLOMEU
Arhiepiscop al Arhiepiscopiei Ortodoxe
a Vadului, Feleacului și Clujului

Sfânta sărbătoare a Naşterii Domnului

"Orice copil care se naşte este o reuşită a vieţii, o intenţie divină împlinită, o garanţie de încredere şi de optimism, un Amin plin de emoţii creatoare pe care mama şi soţul ei îl rostesc voinţei lui Dumnezeu"

Aşa scrie în cartea "Mama", apărută sub coordonarea episcopului martir Ioan Suciu, de la a carui "trecere la Tatăl", anul acesta s-au împlinit cincizeci de ani.

Aceste harice cuvinte au în vedere naşterea oricărui copil, care are dreptul să vină la viaţă şi să plinească familia, Biserica şi societatea. Orice naştere a unui copil este o sărbătoare ce se reia aniversar an de an; este un prilej de bucurie care alungă orice întristare pentru că "s-a născut om în lume" (Ioan 16,21).

Naşterea lui Isus este o reuşită a vieţii dumnezeieşti care pătrunde în existenţa umană, prin aceea că natura divină nu-şi pierde proprietăţile, cum de fapt nici natura umană, doar că aceasta se înalţă prin nişte prefaceri minunate care o duc din mărire în mărire. Aceasta ar fi cea dintâi şi cea mai mare veste bună pe care Dumnezeu putea să o dea omului şi pe care cerul putea să o dea pământului.

Naşterea Copilului divin însemnează acel "ceva" veşnic necesar pentru existenţa noastră omenească, pe care Dumnezeul păcii şi Tatăl îndurărilor o descoperă şi o vesteşte lumii care o aşteaptă.

"Astăzi s-a născut Cristos!" Astăzi s-a născut un copil!

Cântecul îngerilor care a însoțit nașterea lui Isus să ajungă peste tot: în casele, și mai ales, la inimile tuturor, pentru ca acestea să se înnoiască! Cântecul îngerilor și dumnezeieștile noastre colinde și cântece de Crăciun să însoțească toate nașterile de copii din această țară și de pretutindeni, pentru ca toți copiii care se nasc să fie "intenții divine împlinite" cu familiile, cu Biserica și cu Neamul nostru.

"Lăudați și cântați și vă bucurați!"

Î.P.S. LUCIAN
Arhiepiscop de Alba Iulia și Făgăraș
Mitropolit al Bisericii Române
Unită cu Roma, Greco-Catolică

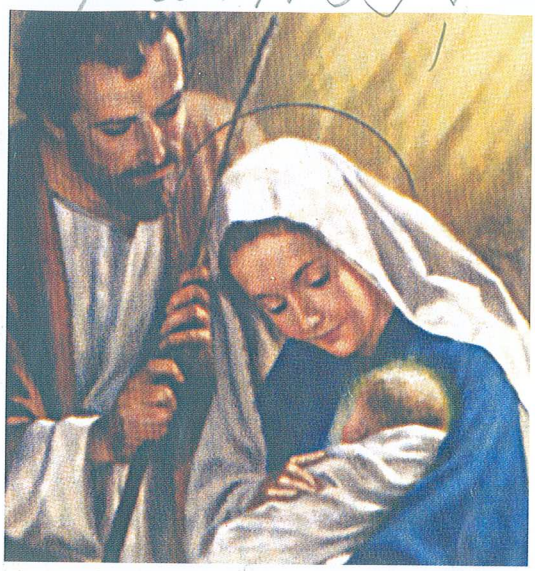

CRĂCIUNUL - PRAZNICUL BUNĂTĂȚII LUI DUMNEZEU

"Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace oamenilor de bunăvoință"
(Luca 2, 13)

Crăciunul este sărbătoarea bunătății lui Dumnezeu care prin Fiul său îl salvează pe om; îl eliberează din starea de sclavie și de singurătate, aducându-l la bucuria comuniunii cu Dumnezeu.

Prin Fiul său, Dumnezeu s-a împăcat cu oamenii; i-a iertat, i-a apropiat, le-a pus în inimi pace și bucurie. Și de aceea vedem în taina Crăciunului chemarea lui Dumnezeu la iubire între oameni, la înțelegere și disponibilitate de a ajuta, la iertare și împăcare, la pace și prietenie.

Sfântul Ioan în Evanghelia sa ne spune: "Și Cuvântul s-a făcut trup și a locuit între noi" (Ioan 1, 14). Iubirea lui Dumnezeu s-a făcut trup și a venit să locuiască printre noi. Crăciunul este pătrunderea iubirii în această lume întunecată și rece, unde se află și inimile noastre. Și în ele pot să pătrundă iubirea și bunătatea, ca mai apoi ele să se reverse și asupra altora. Dumnezeu locuiește în iubirea și bunătatea ce trec de la om la om, în împăcarea dintre oameni, în buna înțelegere, în iertare, în răbdare, în amabilitate. Dumnezeu nu locuiește printre cei care se urăsc, se ceartă, se dușmănesc, se invidiază și se învenineazâ. Deci ce sărbătorim de Crăciun? O întâmplare unică: intrarea lui Dumnezeu, care este iubire, printre noi, oamenii. Crăciunul este nașterea creștinismului, care crede într-un Dumnezeu care este iubire și care dorește ca iubirea să se facă simțită pretutindeni pe pământ unde trăiesc oameni, în casele lor, la munca lor, pe drumurile lor.

Trăim în spiritul Crăciunului în măsura în care înțelegem că Dumnezeu vrea și astăzi ca iubirea sa să devină om. Orice inimă, și a noastră, poate să fie o iesle în care să se nască iubirea. În creștinism, iubirea este iubirea lui Dumnezeu, este iubirea care vrea să locuiască printre noi, vrea să devină om în oameni; este o iubire nemărginită și îndreptată spre cei din jur; este bazată pe modestie, simplitate și dăruire; o iubire care, pentru a-și asigura creșterea continuă, trebuie să treacă prin apele convertirii și ale renunțării, ale sacrificiului.

Vestirea Nașterii Mântuitorului a fost însoțită de cântul îngerilor: "Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace oamenilor de bunăvoință" (Luca 2, 13).

Dacă ne gândim la zonele de criză și de război din lume, unde domnesc crima, foamea, refugierea, dacă ne uităm în jurul nostru cum triumfă indiferența, lăcomia, brutalitatea, nedreptatea, violența, minciuna, dacă aruncăm o privire și în sufletul nostru și găsim și acolo atâta dezordine, semne de răutate, păcate, răceală, atunci ne întrebăm unde sunt oamenii de bunăvoință.

Asemenea păstorilor din Betleem, cărora îngerii le-au vestit pacea, oamenii de bunăvoință se găsesc printre oamenii simpli care au o inimă bună și care se exprimă prin fapte ale iubirii, liberi de orice egoism și de orice vanitate.

Crăciunul este o chemare să ne lepădăm de orice violență, de orice răutate și să ne deschidem inimile și mâinile pentru oamenii aflați în suferință, scriind cuvântul PACE pe chipul lor.

Î.P.S. IOAN ROBU
Arhiepiscop-Mitropolit
Romano-Catolic de București

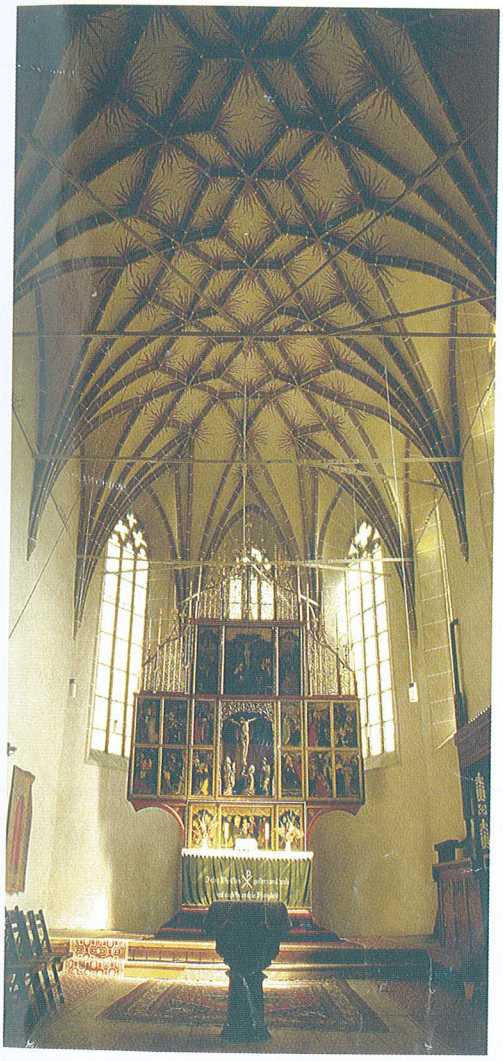

Crăciunul și Anul Nou

"Poruncă nouă vă dau vouă, să vă iubiți unul pe altul.
Precum Eu v-am iubit pe voi așa și voi să vă iubiți."

Pretutindeni în lume, popoarele creștine, între care și poporul român, celebrează de secole la rând Nașterea Domnului, a Crăciunului, la 25 Decembrie, sărbătoare marcată de manifestări religioase, de colinde, obiceiuri și tradiții specifice fiecărui popor. Ele relevă în întreaga lor dimensiune însemnătatea crucială pe care a avut-o și o are în evoluția umanității, pe calea Mântuirii, Nașterea lui Hristos, trimisul lui Dumnezeu, luminându-ne calea spre iubire și adevăr.

Iisus Hristos este cel care ne-a poruncit nouă, oamenilor, prin apostolii Săi: "Poruncă nouă vă dau vouă, să vă iubiți unul pe altul. Precum Eu v-am iubit pe voi, așa și voi să vă iubiți". Sub acest sfânt și creștinesc îndemn la pace și iubire între oameni, celebrăm Crăciunul.

Sărbătoarea Crăciunului la 25 Decembrie datează din secolul al II-lea și a fost instituită de Telephor, succesorul papei Sixte I-iul, care a fost martirizat în anul 139, după 11 ani de pontificat. Sărbătoarea Nașterii Domnului a fost fixată în noaptea din 24 spre 25 Decembrie, în secolul al IV-lea, sub pontificatul papei Iuliu I-iul, până atunci acest praznic având loc de obicei în luna mai, odată cu sărbătorirea primăverii.

Fastuozitatea pe care o are astăzi, când această sărbătoare se petrece de către creștini în biserica împo-

dobită cu picturi, splendid luminată, cu cântări sfinte și colinde, a căror substanță o constituie Nașterea Domnului, așa cum este redată în Cartea Sfântă, și-a dobândit perenitatea mai târziu, după domnia lui Constantin, primul împărat creștin.

Denumim Sărbătorea Nașterii Domnului, printr-un cuvânt propriu, specific poporului român - Crăciun - de origine latină, care inițial însemna, după unii filologi, «crastinum», iar după alții, «creatione», «creationis», adică născut la începutul erei creștine.

Poporul român, popor creștin de 2000 de ani, sărbătorește Crăciunul punând în lumină credința noastră dintotdeauna în Dumnezeu și în Fiul Său Iisus Hristos. Manifestările religioase și împreună cu acestea, obiceiurile și tradițiile ce au dăinuit peste veacuri, ca și cele de Anul Nou, dau și mai multă strălucire spiritualității noastre și încrederii pe care o avem în cele dumnezeiești. Prin colinde ne întâlnim cu strămoșii noștri, cu virtuțile lor ce ni le-au transmis ca expresii și imagini despre Sfânta Sărbătoare a Crăciunului.

Am trecut în Mileniul III, cu speranța că va fi pentru toți cu mai multe împliniri, că va da trăinicie și capacitate de afirmare poporului nostru într-o lume ce se vrea mai unitară în diversitatea ei.

Cartea de fața, cuprinzând unele din cele mai cunoscute colinde și poezii despre Crăciun și Anul Nou, reproduceri după icoane creștine pe lemn și sticlă, creații inegalabile ale poporului nostru, fotografii color ilustrând biserici, datini din zilele feerice ale Crăciunului și Anului Nou, reconstituie și redau momente de înălțare sufletească.

Sperăm ca Anul Nou să însemne pentru noi toți împlinirea multor dorințe, să simțim sufletește că suntem mai uniți, mai încrezători într-un viitor mai bun, care să ne aducă prosperitatea atât de mult așteptată, într-o Europă Unită.

NICU-IONEL DRAGOȘ
Director al Editurii Studia

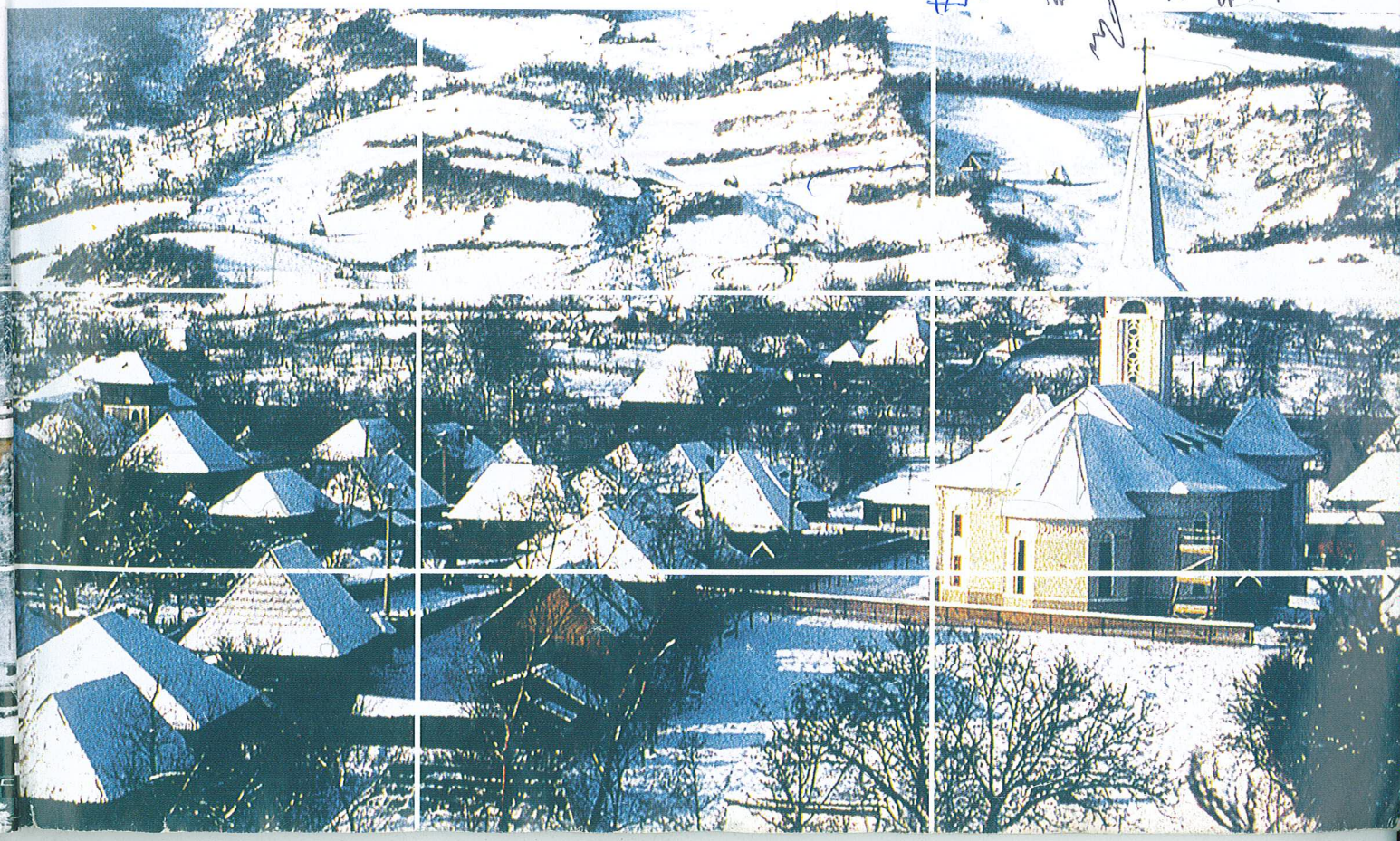

Icoana Creștină

"Rugați-vă neîncetat. Dați mulțumire pentru toate, căci aceasta este voia lui Dumnezeu, întru Hristos Iisus, pentru voi."

În calitate de slujitori ai culturii tradiționale, în calitate de creștini așezați aici, la răscruce de drumuri, între punctele cardinale ale Pământului, aici, în inima Transilvaniei, suntem cu ușile și inimile deschise pentru oricine dorește să-și facă din creația artistică o comunicare culturală pentru ochiul vizitatorului ce trece prin Muzeul Etnografic al Transilvaniei.

Icoanele Muzeului poartă în ele misterul cifrat pe lemnul și pe sticla devenite suport al formei și culorii chipurilor de sfinți și ale întâmplărilor Sfintei Scripturi.

Ai sentimentul că de la Naștere și până la Înălțare, de la chipurile urmașilor Mântuitorului și până la minunile, pe care orice creștin le cunoaște din Sfânta Carte, stăpânesc imaginația și creația celor care se afirmă azi în spațiul generos al Muzeului.

Icoana creștină este și va rămâne pentru poporul nostru un simbol al vieții noastre religioase, artistice și culturale, un mod de percepere a spiritualității de pe aceste meleaguri.

Să înțelegem nu numai dimensiunea artistică, ci și dimensiunea profund religioasă a acestui gen de creație tradițională.

Imaginile care vorbesc despre istoria vieții Mântuitorului și în același timp exemplifică o dimensiune relevantă a artei tradiționale românești au darul să ajute la o mai bună stare sufletească și o apropiere de rădăcinile culturii noastre din care ne tragem seva.

SIMONA MUNTEANU
Director al Muzeului Etnografic al Transilvaniei

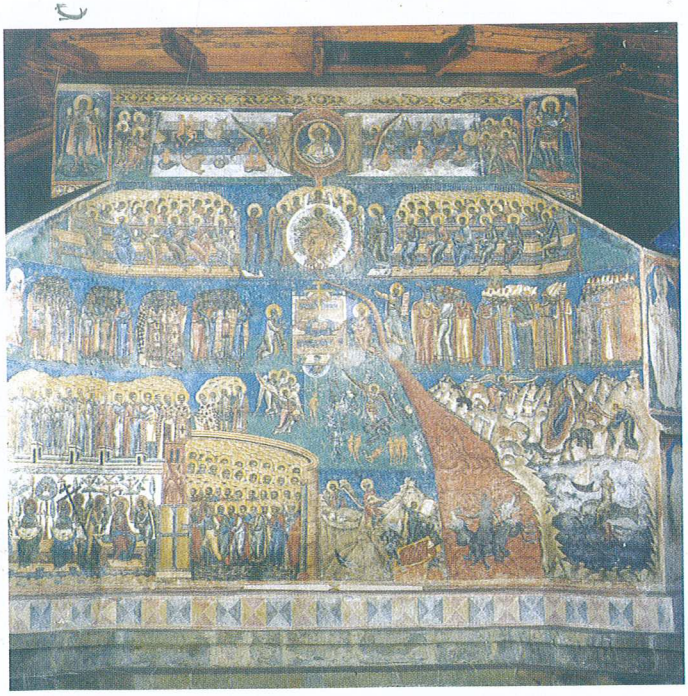

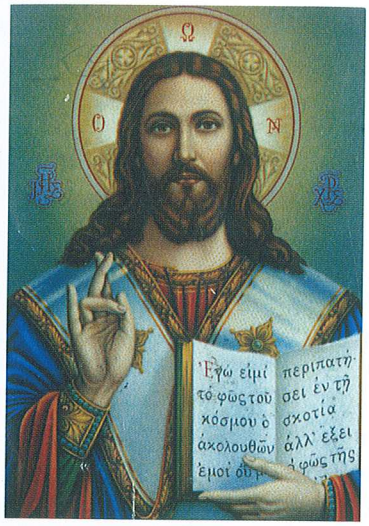
Ἐγώ εἰμι περιπατή-
τό φῶς τοῦ σει ἐν τῇ
κόσμου ὁ σκοτίᾳ
ἀκολουθῶν ἀλλ' ἕξει
ἐμοί οὐμ φῶς τῆς

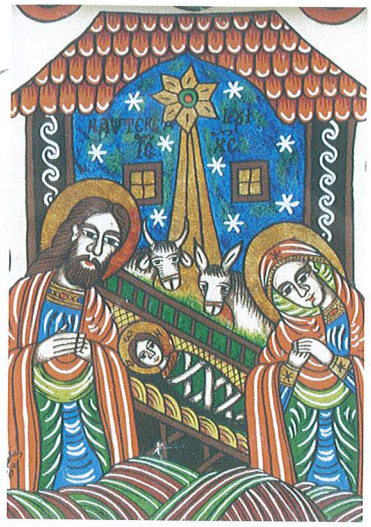

"Colinda este unul dintre cele mai puternice însemne ale dăinuirii noastre prin vreme, ea nefiind decât o bogată carte de spirit, ce s-a alcătuit în acord cu universuul popular de gândire și simțire."

Acel miracol care s-a împlinit de peste 2000 de ani, NAȘTEREA LUI IISUS ne învăluie din nou în zăbranic de mister, de extaz, de întărire a credinței. Cu puterea și memoria tradiției, dar cu emoția mereu reînnoită, așteptăm sărbătoarea Crăciunului, an de an, sperând, crezând de fiecare dată, că va fi mai bun, mai darnic, mai îmbelșugat.

Colindele / de la latinescul «calenda» - începutul fiecărei luni, având valoare de Omen, de început al tuturor lucrurilor / sunt adevărate compendii de viață și de înțelepciune, de rânduieli creștine și sociale, comportamentale. Geneza omenirii, păcatul ancestral, iertarea și binecuvântarea prin "orânda muncii" le aflăm din colinde. Fără îndoială, sorgintea lor sunt străvechile belagine și epodeuri ale strămoșilor daci, care încântau, învățau generațiile rânduielile mișcării aștrilor, ale naturii, ale activităților agro-pastorale, ale legăturilor dintre oameni. Colindele aduc temele mioritice ale plaiurilor carpatine și transpunerile legendelor Maicii Domnului în spațiul românesc; colindele "vorbesc" despre naștere, nuntă și moarte, despre "sfatul florilor și al arborilor", amintind Edenul fericirii. Odinioară, în ziua de Ajunul Crăciunului, dimineața, porneau "pitărăii", copiii colindători, ca vestitori ai apropiatei sărbători.

Pe sub geana nopții de Ajun, se adunau bătrânii, la case de rudenii și de vecini ca să rostească "bătrânele colinde" despre facerea lumii, despre NAȘTEREA DOMNULUI, despre Maica Domnului și atâția sfinți protectori, ca într-o "mesă" liturgică. Ei colindau "Sfatul florilor", a florii grâului, a florii vinului și a

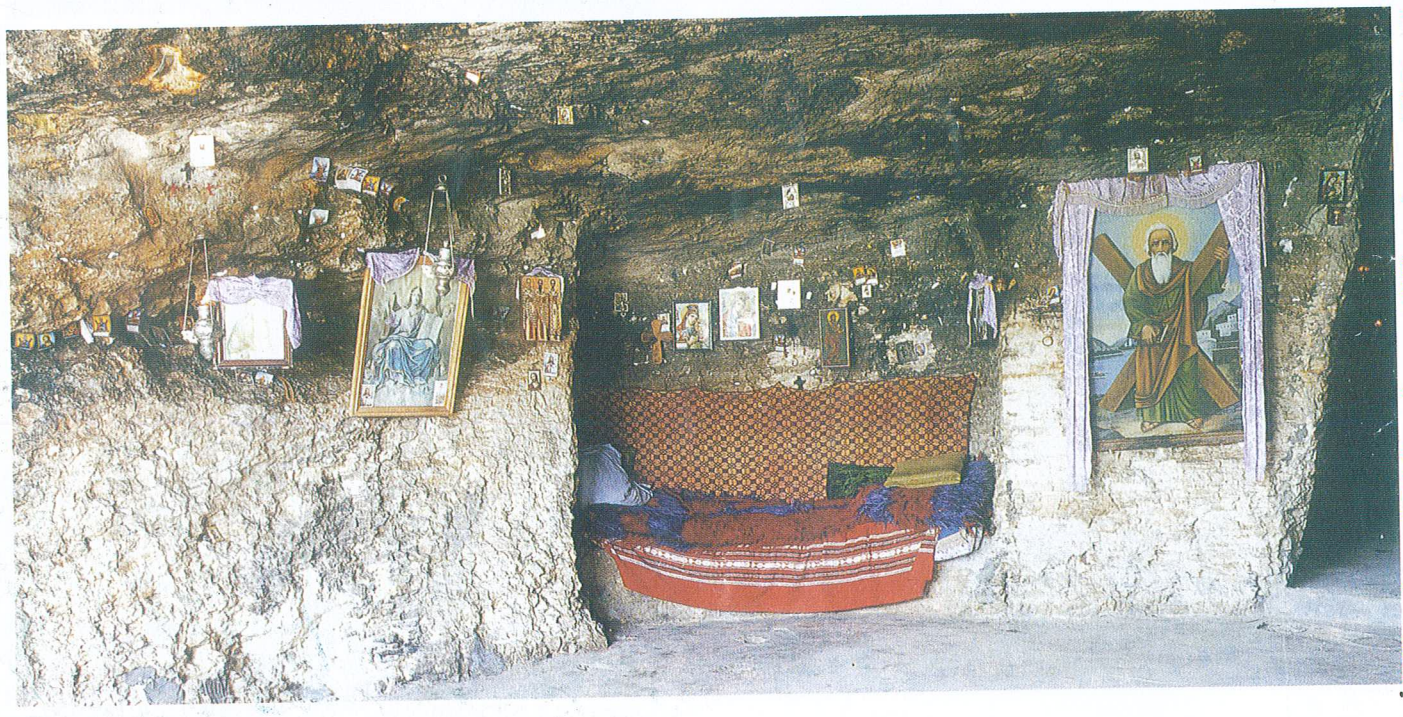

busuiocului, splendida alegorie a euharistiei divine. O străveche colindă de pe Someș, "A bradului", aducea, de pildă, motivul transfigurării sacre, al "paharului Graal", perpetuat în spațiul carpatic din timpuri medievale. Această impresionantă colindă încheia "oficierea ritualului" de către bătrâni, părinții și strămoșii satelor, dezlegând "calea" altor mesageri ai divinului miracol, "Cetele de feciori". Colinda "Bradului" care va fi inspirat pe Eminescu în poezia "Ce te legeni, codrule" a rămas până azi inedită, închisă în paginile unui excepțional manuscris de colinde aflat în Arhiva Muzeului Etnografic al Transilvaniei.

În toate zonele Transilvaniei, încă de la LĂSATUL SECULUI se organizau "Cetele de feciori", care pregăteau colindatul tinerilor în cadrul comunităților rurale. Mergând din gospodărie în gospodărie și din casă în casă, CEATA DE FECIORI aducea fastul și ritualul sărbătorilor de la Crăciun până după Anul Nou.

"Junii" sau "Cetele de feciori" nu uitau să colinde însă în fiecare casă și colinde istorice, născute din vechi legende, care au intrat în repertoriul atât de bogat al urărilor de la Crăciun și de la Anul Nou. Ei aminteau astfel, an de an, eroii neamului. Ei deveneau astfel eroi și martiri din zorii creștinismului în istorie și în ținuturile carpatice. Și azi, după 1.100 de ani, colinda ne face martori ai acelor vremuri eroice, când sfârșitul tragic al lui Gelu însemna un simbol al jertfei și al dragostei de țară. Această colindă tradițională de pe Arieș și din satele de pe Someș, păstrată și în Arhiva Muzeului Etnografic al Transilvaniei, o va fi cunoscut-o în Hordoul natal din țara Năsăudului și poetul George Coșbuc, care a luat-o ca izvor de inspirație pentru poezia "Moartea lui Gelu".

În locurile legendare ale Moldovei, dar și în ținutul Clujului, unde se păstrează Biserica din Feleac, ctitoria lui Ștefan cel Mare, din secolul al XV-lea, nu e de mirare că se mai colindă despre acest mare erou al neamului.

Colindele aveau un rol educativ, moralizator, transmițând din generație în generație activitățile agrare cu etapele lor, calendarul pastoral, respectul față de natură, cu străvechi simboluri dendrolatrice, ritualurile legate de viața omului și respectul față de strămoși și țară.

Am spune în final că între pământ și cer, între om și Dumnezeu este Colinda.

Dr. MARIA BOCȘE

PLUGUȘORUL - SINTEZĂ FOLCLORICĂ ROMÂNEASCĂ

"Obiceiul «Plugușorul» este o creație în exclusivitate românească, neîntâlnindu-se la nici unul din popoarele înconjurătoare sau mai îndepărtate."

Privit prin prisma ocupațiilor tradiționale de bază ale poporului român, obiceiul "Plugușorul", care domină sărbătoarea Anului Nou, reprezintă pentru agricultură ceea ce reprezintă "Miorița" pentru păstorit. Descoperite amândouă în aceeași epocă (mijlocul secolului al XIX-lea) și în aceeași provincie (Moldova), ele au beneficiat deopotrivă de vadul ce le-a fost creat prin publicarea lor în volumul "Poezii populare ale românilor", al poetului Vasile Alecsandri, care le-a asigurat pătrunderea timpurie în manualele școlare, prin acestea, mai ales, difuzându-se în toate regiunile locuite de români și inaugurându-și în această versiune o nouă viață folclorică, în afara celei originare, care și-a continuat drumul ei firesc în lumea satelor noastre. Lipsit de virtuțile estetice ale baladei "Miorița", textul "Plugușorului" nu a ispitit decât sporadic interesul cercetătorilor de specialitate și într-o epocă de entuziasm pentru ideea atât de fragilă a originii noastre păstorești, nu i s-a conferit nici măcar atributul, de necontestat, de creație prin excelență reprezentativă și edificatoare pentru una din formele de bază ale existenței noastre etnice de-a lungul veacurilor. Studiat atent, obiceiul acesta vine să demonstreze fără putință de tăgadă că plugăritul i-a însoțit pe înaintașii noștri de-a lungul istoriei, într-un mod de existență comunitar, deplin așezat (în sate și cătune), singurul care permite manifestări colective în genul aceleia pe care îl reprezintă. Asemenea baladei "Miorița", obiceiul "Plugușorul" este și el o creație în exclusivitate românească, neîntâlnindu-se la nici unul din popoarele înconjurătoare sau mai îndepărtate. Ca și "Miorița", "Plugușorul" își dezvăluie cu ușurință același caracter de sinteză folclorică românească, versiunile și variantele lui dovedind aceeași participare a diferitelor regiuni ale țării la procesul închegării lui, până la formele cele mai complexe și mai strălucitoare ce ne sunt cunoscute. Atât în cazul "Mioriței", cât și al "Plugușorului", variantele transilvănene, care se colindă la sărbătorile de iarnă, aduc rezonanțe arhaice mai pronunțate, ceea ce constituie semnul mai profundei și mai îndelungatei "retrageri" a țărănimii române de aici "din istorie", după expresia lui Lucian Blaga, de unde caracterul mai conservator al acestei vetre folclorice românești.

Așa cum spuneam, în forma complexă în care apare în folclorul românesc, "Plugușorul" reprezintă un unicat, obiceiul neîntâlnindu-se în tradiția altor popoare. În schimb, toate elementele ce-l alcătuiesc au fost atestate în tradiția a numeroase popoare vecine sau mai îndepărtate, avându-și originea în timpuri străvechi, unele fiind menționate cu mult înaintea erei noastre. Pretutindeni unde au fost descoperite, din Marea

Britanie până în Orient, ele prezintă o tendință de apropiere, de cuplare a lor, fără ca acest proces să fie dus foarte departe. Este meritul poporului român de a fi păstrat aceste elemente, uneori prin moștenire directă, sau de a le fi receptat, eventual, pe unele dintre ele, de la alte neamuri și de a le fi reunit apoi într-o nouă creație, originală, de mare amploare și complexitate, având un nou înțeles și o nouă funcție folclorico-socială și de a le fi conservat totodată mai bine pe această cale. Căci în afară de rolul ce-l au ele în structura obiceiului românesc, atât de complex, elementele acestea interesează prin ele însele, ca rituri arhaice, care au ilustrat vreme de secole și milenii cultura omenirii.

Principalele componente ale obiceiului "Plugușorul" provin din cultura tradițională agrară; așa e obiceiul "Pornirea Plugului" cunoscut în literatura noastră de specialitate și sub denumirea ritul "primei brazde", și care a fost atestat în toate regiunile locuite de români; așa e colindatul "cu Semănatul", colindatul "cu Clopoțelul", "cu Bicele" sau "Pocnitul", a colindului propriu-zis, cu "colinda Cununii de la secerat", numită pe alocuri "Colinda grâului" s.a. Amintim "Buhaiul", răspândit mai ales în zonele extra-carpatice, obicei inspirat de animalul odinioară considerat sfânt și cel mai adecvat în trecut muncilor grele din sfera agriculturii. Un rol de prim rang în cadrul obiceiului "Plugușorul" îl are textul literar, o creație de amploare care prezintă etapele procesului agrar, totul îmbrăcat în atmosfera proprie fiecărui episod, de la atmosfera tainică, de pronunțată sacralitate, la atmosfera tonifiantă, încărcată de veselie, glume și bună dispoziție. Din obicei agrar, menit să influențeze pe cale magică, desigur și în sens favorabil culturile agricole în viitorul an, "Plugușorul" a devenit cu timpul un mare spectacol popular, care se desfășoară până azi în satele, dar și în orașele românești la aceeași dată, cu semnificații străvechi (trecerea de la Anul vechi la cel nou), un spectacol tonifiant, dominat de optimism și veșnica speranță de mai bine a celor mulți. Asemenea tuturor colindelor, "Plugușorul" e o formă de urare și felicitare în pragul unui An Nou.

Prof. univ. dr. DUMITRU POP

Deschide uşa, creştine

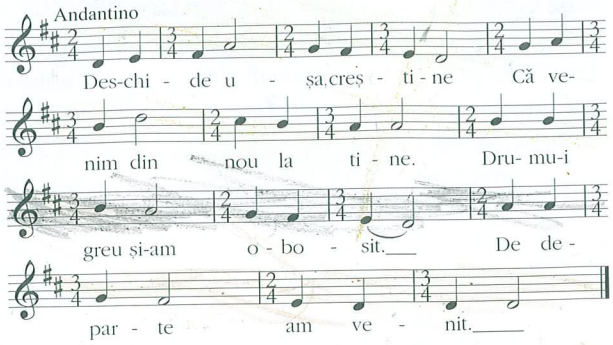

Deschide uşa, creştine,
Deschide uşa, creştine
Că venim din nou la tine,
Că venim din nou la tine.
Drumu-i greu şi-am obosit,
De departe am venit
Şi la Viflaim am fost
Unde s-a născut Hristos.
Şi-am văzut şi pe-a Sa Mamă,
Pe care Maria-o cheamă,
Cum umbla din casă-n casă
Ca pe Fiul Sfânt să-L nască.
Umbla-n jos şi umbla-n sus
Ca să nască pe Iisus,
Umbla-n sus şi umbla-n jos
Ca să nască pe Hristos.
Mai târziu găsi apoi
Un staul frumos de oi
Şi acolo, pe fân, jos
S-a născut Domnul Hristos.
Cete de îngeri coboară
Staulul de-l înconjoară,
Îngerii cu flori în mână
Împletesc mândră cunună.
Pe cunună-i scris frumos:
Astăzi s-a născut Hristos,
Care cu puterea Sa
Mântui-va El lumea.

Ia, sculaţi, boieri mari!

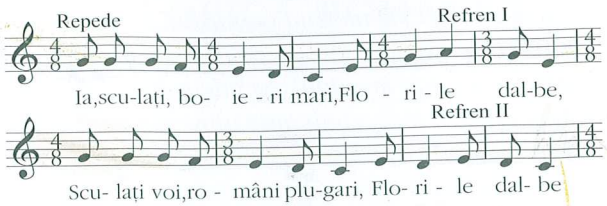

Ia, sculaţi, boieri mari,
Florile dalbe, (bis)
Sculaţi voi, români plugari,
Că vă vin colindători
Noaptea pe la cântători.
Şi v-aduc un Dumnezeu
Să vă mântuie de rău;
Un Dumnezeu nou-născut
Cu flori de crin învăscut,
Dumnezeu adevărat,
Soare-n raze luminat.
Sculaţi, sculaţi, boieri mari,
Sculaţi, voi, români plugari,
Că pe cer s-a arătat
Un luceafăr de-mpărat,
Stea comată, strălucită,
Pentru fericiri menită.
Iată lumea că-nfloreşte,
Pământul că-ntinereşte,
Cânt prin lunca turturele,
La fereastră rândunele.
Şi-un porumb frumos, leit,
Dinspre apus a venit,
Floare dalbă a adus,
Şi la căpătâi s-a pus.
El vă zice să trăiţi
Întru mulţi ani fericiţi
Şi ca pomii să-nfloriţi
Şi ca ei să-mbătrâniţi!

Crăciunul

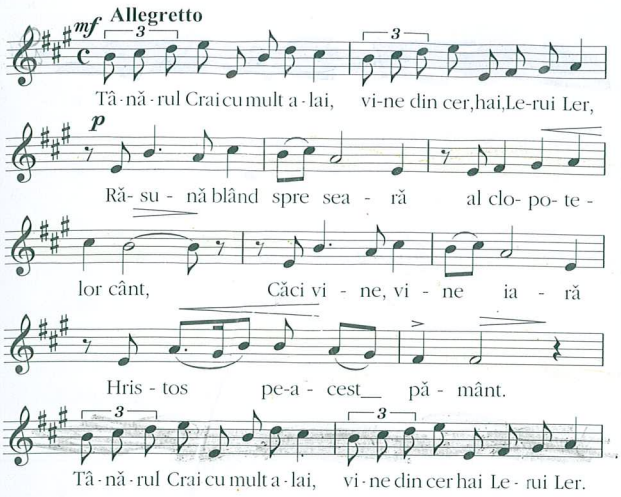

Tânărul crai cu mult alai,
Vine din cer, hai, leru-i ler.
Răsună blând spre seară
Al clopotelor cânt,
Căci vine, vine iară
Hristos pe-acest pământ.
Refren: Tânărul Crai cu mult alai,
Vine din cer, hai, leru-i ler.
La orişicare casă
S-aud colindători,
Colinda lor frumoasă
Răsună până-n zori.
Refrenul
Sculaţi creştini degrabă
Şi-aduceţi-i prinos
Şi faceţi loc în casă
Copilului Hristos.
Refrenul
El vine-n leagăn verde
De îngeri albi purtat,
Să scape lumea-ntreagă
De rău şi de păcat.
Refrenul

O, brad frumos!

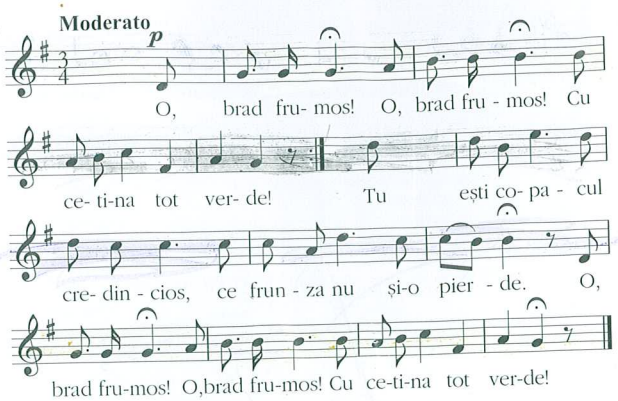

O, brad frumos!
O, brad frumos!
Cu cetina tot verde!
Tu eşti copacul credincios,
Ce frunza nu şi-o pierde.
O, brad frumos!
O, brad frumos!
Cu cetina tot verde!
O, brad frumos!
O, brad frumos!
Verdeaţa ta îmi place!
Oricând o văd mă simt voios
Şi vesel ea mă face!
O, brad frumos!
O, brad frumos!
Verdeaţa ta îmi place!
O, brad frumos!
O, brad frumos!
Cu frunza neschimbată,
Mă mângâi şi mă faci duios
Şi mă-ntăreşti îndată.
O, brad frumos!
O, brad frumos!

Domnuleț și Domn din Cer

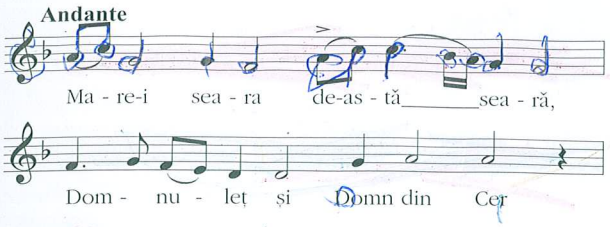

Mare-i seara de-astă seară,
Domnuleț și Domn din Cer
Și nu-i seara de-astă seară,
Domnuleț și Domn din Cer,
Ci e seara lui Crăciun,
Lui Crăciun celui bătrân,
Când s-a născut Fiul Sfânt,
Fiul Sfânt pe-acest pământ.
Fiul plânge, stare n-are,
Pe brațele Maicii Sale.
Ne-nchinăm cu sănătate
Tot de bine s-aveți parte,
Hristos să vă dea de toate
Viață lungă, sănătate.

Astă seară-i seară mare

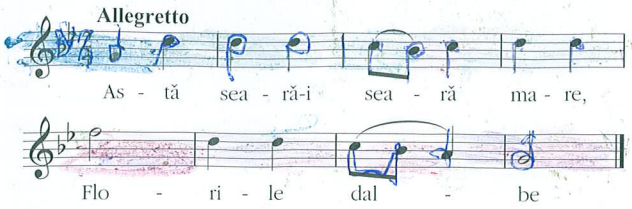

Astă seară-i seară mare,
Florile dalbe
Dar de ce e seară mare?
Florile dalbe
Seara mare-a lui Crăciun,
Florile dalbe
Când s-a născut Domnul Bun,
Florile dalbe
Noi umblăm și colindăm,
Florile dalbe
Veste bună să v-o dăm,
Florile dalbe
La mulți ani cu sănătate,
Florile dalbe
Că-i mai bună decât toate,
Florile dalbe.

Măruț mărgăritar

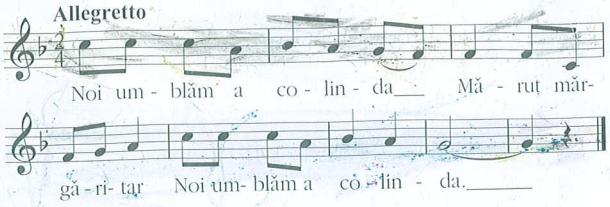

Noi umblăm a colinda
Măruț mărgăritar
Noi umblăm a colinda.
Pe la curți de boieri mari (bis)
Dar boierii nu-s acasă,
Că s-au dus la vânătoare.
Noi plecăm în altă parte;
Rămâi gazdă sănătoasă.

O, Maică Preacurată

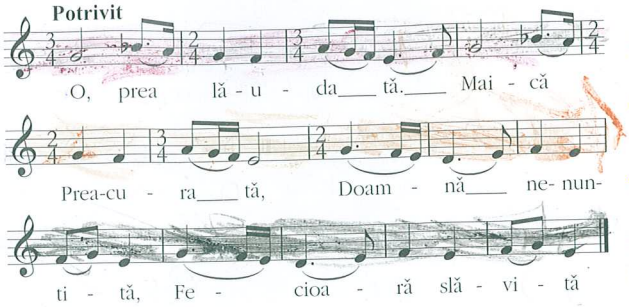

O, prealăudată
Maică Preacurată,
Doamnă ne-nuntită,
Fecioară slăvită,
Ceea ce, pre Sfântul,
Dumnezeu Cuvântul,
L-ai născut în lume,
Mai presus de mume,
Şi ne eşti stăpână,
Izvor şi fântână,
Plină de-ndurare,
Fără-mputinare.
Pre cei ce-n viață
Îți cânt cu dulceață,
Ceata creştinească,
Şi duhovnicească,
Cu milă-i adapă
Şi de rele-i scapă,
Cu bine-ngrădeşte-i,
Maică, şi-ntăreşte-i.
Şi-n a Ta mărire,
Cea-ntru nemurire,
Dă-le lor cunună,
Cu sfinții-mpreună.

Florile dalbe

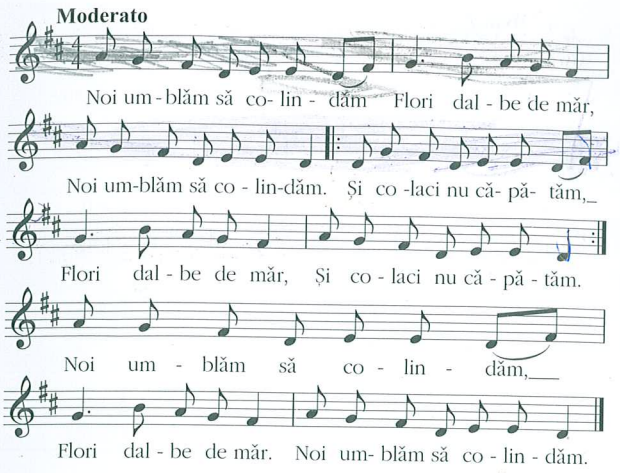

Noi umblăm să colindăm
Flori dalbe de măr
Noi umblăm să colindăm.
Şi colaci nu căpătăm,
Flori dalbe de măr
Şi colaci nu căpătăm.
Noi umblăm să colindăm
Flori dalbe de măr
Noi umblăm să colindăm.
Scoală, gazdă, nu durmi,
Scoală, gazdă, nu durmi,
Că nu-i vremea de durmit,
Ci-i vremea de veselit.
Scoală, gazdă, suflă-n foc,
Ne aruncă câte-un coc,
Că tu coc de nu ni-i da,
Altu' nu ți-om colinda.
Şi-o coşarcă de mere,
Să ne veselim cu ele;
Şi-o coşarcă de nuci,
Să ne joace bieții prunci.

Moș Crăciun cu plete dalbe

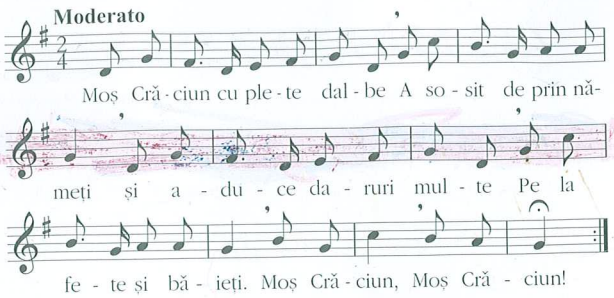

Moş Crăciun cu plete dalbe
A sosit de prin nămeți
Şi aduce daruri multe
Pe la fete şi băieți.
Moş Crăciun, Moş Crăciun!
Din bătrâni se povesteşte
Că-n toți anii negreşit
Moş Crăciun cu drag soseşte,
Niciodată n-a lipsit.
Moş Crăciun, Moş Crăciun!
Moş Crăciune, Moş Crăciune,
Încotro vrei să apuci?
Ți-aş cânta florile dalbe
Dac-aş şti că nu te duci.
Moş Crăciun, Moş Crăciun!

Colo-n josu

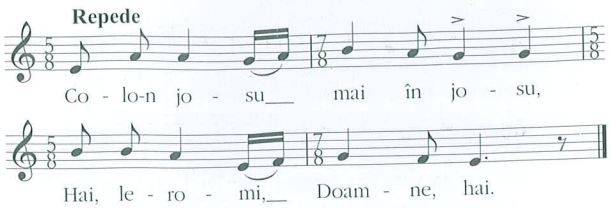

Colo-n josu, mai în josu,
Hai, lero-mi, Doamne, hai.
Este-o masă de mătasă.
Dar la masă cine şede?
Maica Sfântă de ceteşte
Şi pe Domnul pomeneşte.
Da-n doile corn de masă?
Se mustră teiul cu bradul:
-Măi teiule, frate-mi eşti,
Cu mine ce te sfădeşti?
Că eu sunt un lemn de brad,
La toți oamenii li-s drag,
Meşterii mă târguiesc,
Icoane mă miruiesc,
În biserică mă bagă
Şi tot omul mi se roagă
Şi-n biserică m-or duce,
Tot poporu-şi face cruce.

Moș Crăciun cu barba albă

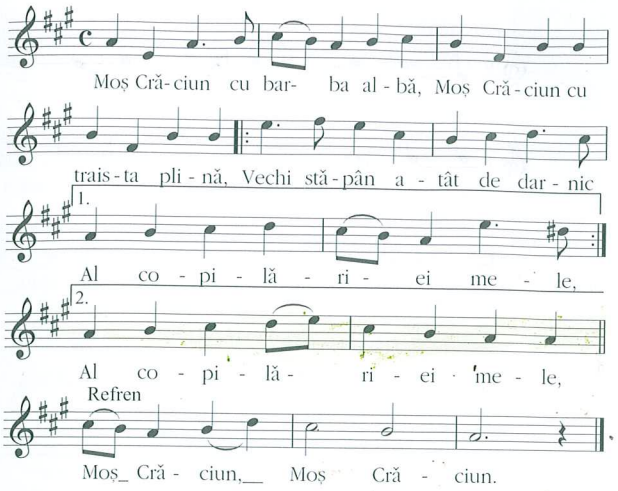

Moş Crăciun cu barba albă,
Moş Crăciun cu traista plină,
Vechi stăpân atât de darnic
Al copilăriei mele,
Refren:
Moş Crăciun, Moş Crăciun!
Azi la noi în sat te-aşteaptă
Toată casa cu lumină
Cu colinde şi cu cântec
Şi cu crai, cetăţi de stele.
Refren
Să cobori şi-n seara asta
Sol bătrân cu gânduri bune,
Toţi te-aşteaptă-n sat la mine,
Du-te, du-te, Moş Crăciune.
Refren
De nu ţi-o fi peste mână
Treci şi pe la casa noastră
Tu, măcar o rază-n suflet
Îi trimite pe fereastră.
Refren

- Versuri de Octavian Goga -

Sus la cer o înălțăm

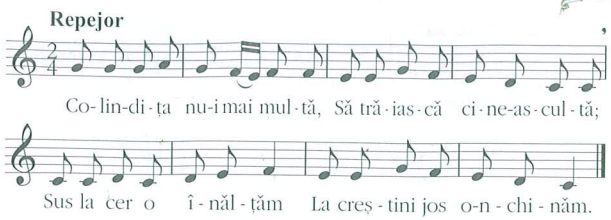

Colindița nu-i mai multă,
Să trăiască cine ascultă;
Sus la cer o înălțăm
La creştini jos o-nchinăm.
O-nchinăm cu veselie
Şi cu mare bucurie
C-am ajuns seara de-Ajun
Şi-a bătrânului Crăciun.
Sus, mai sus, o-am înălțat,
Ce-am ştiut, noi o-am urat,
Rămâi, om bun, sănătos,
C-ai fost gazdă lui Cristos.

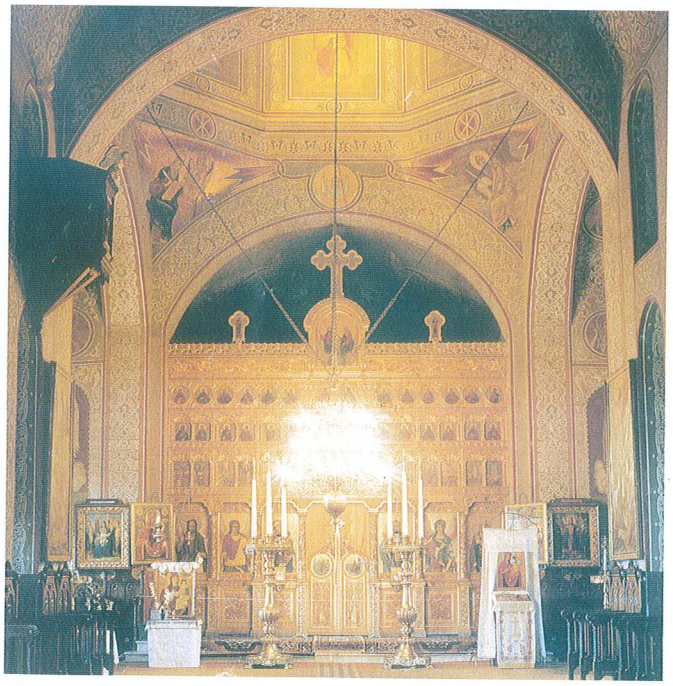

Moș Crăciun

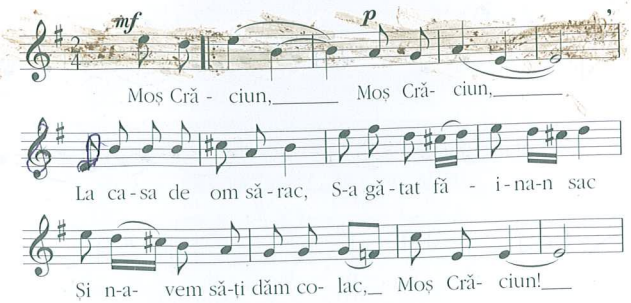

Moş Crăciun, Moş Crăciun,
La casa de om sărac
S-a gătat făină-n sac
Şi n-avem să-ți dăm colac,
Moş Crăciun!
Moş Crăciun, Moş Crăciun,
Toate săptămânile
Ne-am ostenit mâinile
Şi-am adunat grânele,
Moş Crăciun!
Moş Crăciun, Moş Crăciun,
Pe toate ogoarele
Pe toate răzoarele,
Ne trudim picioarele,
Moş Crăciun!
Moş Crăciun, Moş Crăciun,
Servim slujba statului,
Țarina bogatului,
Pajura-mpăratului
Moş Crăciun!
Moş Crăciun, Moş Crăciun,
Pe toate cărările
Ardem lumânările,
Şi-ți cântăm cântările,
Moş Crăciun!

Steaua sus răsare

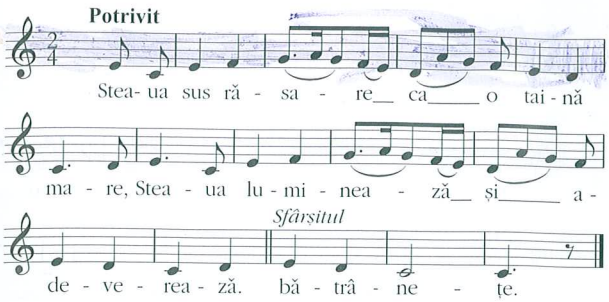

Steaua sus răsare ca o taină mare,
Steaua luminează şi adeverează.
Steaua străluceşte şi lumii vesteşte
Că astăzi curata, prea nevinovata,
Fecioara Maria naşte pe Mesia,
În ţara vestită, Vifleem numită.
Magii, cum zăriră steaua, şi porniră,
Mergând după rază, pe Cristos să-l vază.
Şi dacă sosiră, îndată-L găsiră;
La Dânsul intrară şi i se-nchinară,
Cu daruri gătite, lui Cristos menite,
Luând fiecare, bucurie mare,
Care bucurie, şi-aici să fie,
De la tinereţe pân' la bătrâneţe.

Sus, boieri, nu mai dormiți!

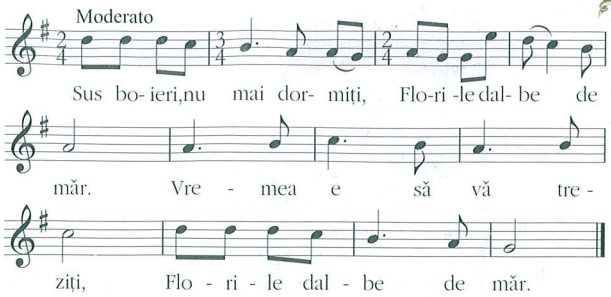

Sus, boieri, nu mai dormiți,
Florile dalbe de măr.
Vremea e să vă treziți,
Florile dalbe de măr.
Casa să v-o măturați,
Masa să v-o încărcați.
Nu dormiți în astă seară,
Ci şedeți la priveghează;
S-aşteptăm pre Domnul Sfânt
Ca să vie pe pământ.
Tuturor ce sunt în casă
Şi se veselesc la masă,
Să le dea Cristos de toate,
Bucurie, sănătate!

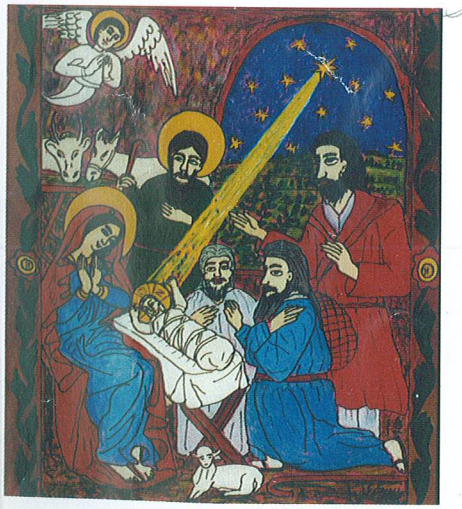

Sculați, gazde, nu durmiți!

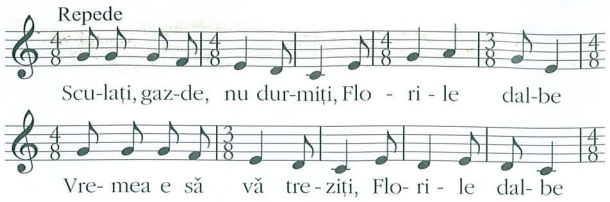

Sculați, gazde, nu durmiți,
Florile dalbe
Vremea e să vă treziți,
Florile dalbe
Casa să vi-o aranjați,
Şi masa s-o-ncărcați,
Că umblăm şi colindăm,
La mulți ani să vă urăm,
Să trăiți, să-ntineriți,
Pentru mulți ani fericiți,
Şi la anul vom veni,
Numai dacă ni-ți pofti.
Şi mai multe vom ura,
Un cocuț dacă ni-ți da,
Şi colinda nu-i mai multă,
Să trăia' cine-ascultă!
Şi colinda-i atâta,
Cine-ascultă să trăia'!

Din an în an

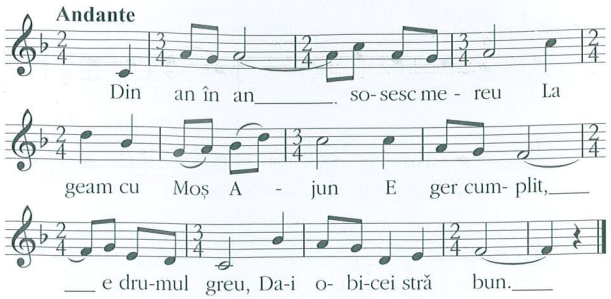

Din an în an sosesc mereu
La geam cu Moş Ajun
E ger cumplit, e drumul greu,
Da-i obicei străbun.
Azi cu strămoşii cânt în cor
Colindul sfânt şi bun,
Tot moş era şi-n vremea lor
Bătrânul Moş Crăciun.
E sărbătoare şi e joc
În casa ta acum,
Nu-i nici o casă fără foc
În seara de Crăciun.
Şi-acum te las, fii sănătos
Şi vesel de Crăciun,
Dar nu uita, când eşti voios,
Române, să fii bun!

Ia, sculați, sculați boieri!

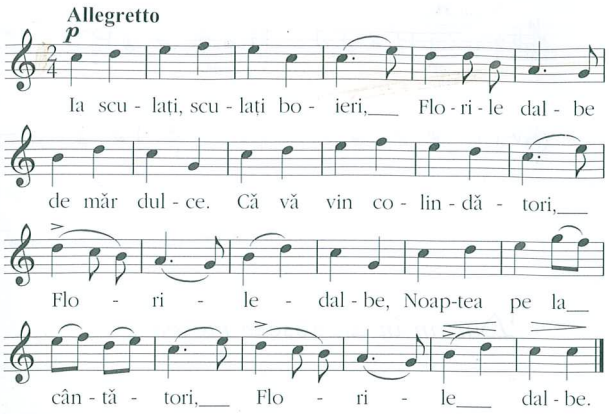

Ia sculați, sculați boieri,
Florile dalbe de măr dulce.
Că vă vin colindători,
Florile dalbe,
Noaptea pe la cântători,
Florile dalbe.
Și v-aduc pe Dumnezeu,
Florile dalbe de măr dulce,
Florile dalbe.
Să vă apere de rău,
Florile dalbe de măr dulce,
Florile dalbe.
Dumnezeu adevărat,
Florile dalbe de măr dulce,
Florile dalbe,
Soare-n raze luminat,
Florile dalbe de măr dulce,
Florile dalbe,
Că pe cer s-a arătat
Florile dalbe de măr dulce,
Florile dalbe,
Un luceafăr de-mpărat
Florile dalbe de măr dulce,
Florile dalbe.

Ia, sculați, boieri mari!

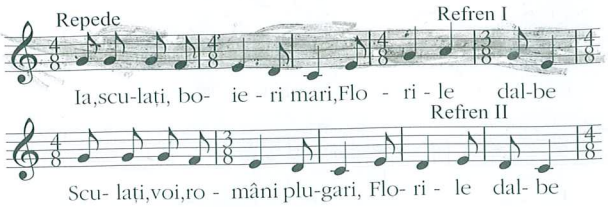

Ia, sculați, boieri mari,
Florile dalbe,
Sculați, voi, români plugari,
Că vă vin colindători
Noaptea pe la cântători.
Și v-aduc un Dumnezeu
Să vă mântuie de rău
Un Dumnezeu nou născut
Cu flori de crin învăscut.
Dumnezeu adevărat,
Soare-n raze luminat.
Sculați, sculați, boieri mari,
Sculați, voi, români plugari.
Că pe cer s-a arătat
Un luceafăr de-mpărat,
Stea comată, strălucită,
Pentru fericiri menită...

Am plecat să colindăm

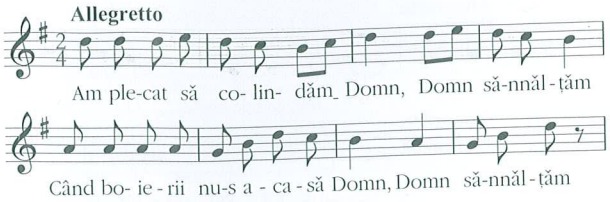

Am plecat să colindăm
Domn, Domn să-nnălțăm
Când boierii nu-s acasă,
Domn, Domn să-nnălțăm,
Când boierii nu-s acasă,
Domn, Domn să-nnălțăm.
C-au plecat la vânatoare
Domn, Domn să-nnălțăm
Să vâneze căprioare.
Domn, Domn să-nnălțăm
Căprioare n-au vânat,
Domn, Domn să-nnălțăm
Ș-au vânat un iepuraș
Domn, Domn să-nnălțăm
Să facă din pielea lui
Domn, Domn să-nnălțăm
Veșmânt frumos Domnului
Domn, Domn să-nnălțăm.

Coborât-a, coborât

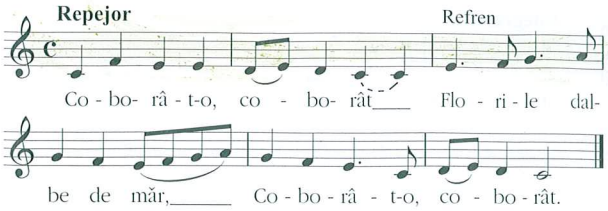

Coborât-o, coborât
Refren: Florile dalbe de măr
Îngerul Domnului Sfânt
La păstori de-o săluit
Păstorii de l-o-ntrebat:
-Ce veste bună ne-aduci?
-Veste bună să vă spui
Că Fecioara Maria
Cu Iosif, soția sa,
Tot îmblă din casă-n casă,
Nime-n casă nu o lasă.
Când fu joi de cătă sară
Într-o poiată s-aşezară
Şi-o născut un Fiu frumos
L-o numit Domnu Hristos,
L-o născut pă fân uscat,
L-o numit mare-mpărat.

Domnul Iisus Cristos

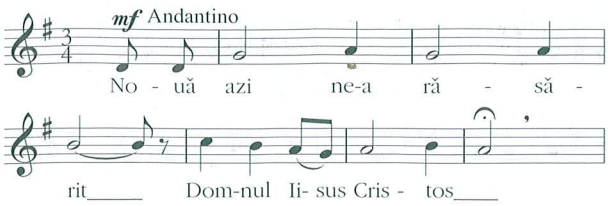

Nouă azi ne-a răsărit,
Domnul Iisus Cristos.
Mesia cel mult dorit,
Domnul Iisus Cristos.
Din fecioară s-a născut
Domnul Iisus Cristos.
Şi cu lapte s-a crescut.
Domnul Iisus Cristos.
Cu scutece s-a-nfăşat
Domnul Iisus Cristos.
Şi în brațe s-a purtat
Domnul Iisus Cristos.
Cum e robul, s-a smerit.
Domnul Iisus Cristos.
Şi pe noi ne-a mântuit.
Domnul Iisus Cristos.

Vestea naşterii

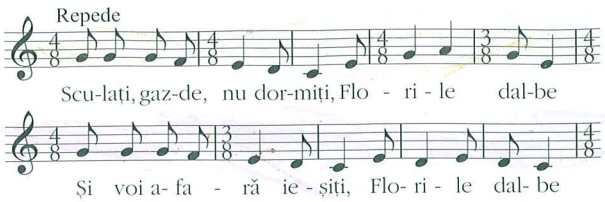

Sculaţi, gazde, nu dormiţi,
Florile dalbe
Şi voi afară ieşiţi
Florile dalbe.
Vă uitaţ', la răsărit,
Steaua mândră ce-au ieşit,
Lângă stea-i lumină mare,
Care-i de-a vestirii cale.
Auzind ei se-ntrebară:
-Oare ce veste-i în ţară?
-Veste bună avem iară,
Că-o născut Sfânta Fecioară,
C-au născut, pă fân uscat,
Pe Iisus adevărat,
Care ne-au răscumpărat
Şi ne este împărat.

Astăzi s-a născut Hristos

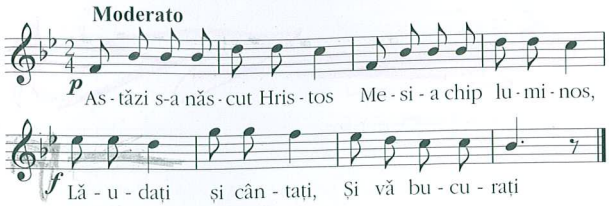

Astăzi s-a născut Hristos,
Mesia chip luminos,
Lăudaţi şi cântaţi,
Şi vă bucuraţi.
Mititel, înfăşeţel,
În scutec de bumbăcel,
Lăudaţi şi cântaţi,
Şi vă bucuraţi.
Vântul bate, nu răzbate,
Neaua ninge, nu-l atinge,
Lăudaţi şi cântaţi,
Şi vă bucuraţi.
Şi de-acum până-n vecie
Mila Domnului să fie,
Lăudaţi şi cântaţi,
Şi vă bucuraţi.

Cerul și Pământul

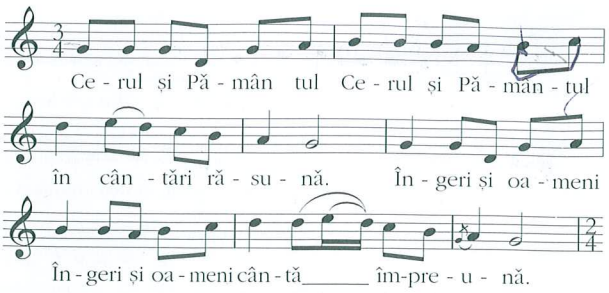

Cerul şi Pământul în cântări răsună!
Îngeri şi oameni cântă împreună.
Refren:
Hristos se naşte, Domnul coboară,
Îngerii cântă, magii îl adoră,
Păstori aleargă, ieslea o-nconjoară!
Mari minuni se întâmplară!
În Vifleem azi e mare minune:
Fecioara Maria fiu născut-a-n lume.
Refrenul
Din răsărit vin magi cu bucurie,
Cu dar, de smirnă, aur şi tămâie.
Refrenul

Naşterea Domnului nostru

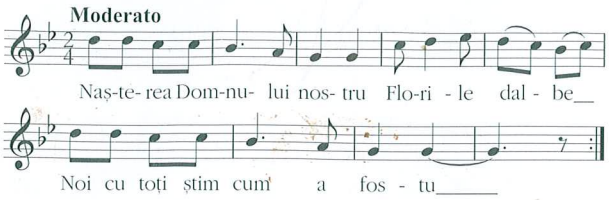

Naşterea Domnului nostru
Florile dalbe
Noi cu toţi ştim cum a fostu.
În iesle dobitocească
Florile dalbe
Vrut-a Domnul să se nască.
Şi când s-a născut Hristosu
Florile dalbe
Irod a fost mâniosu.
Şi-a trimis poruncă-n ţară
Florile dalbe
Pe toţi pruncii să-i omoare
De doi ani şi mai în josu
Florile dalbe
Ca să taie pe Hristosu

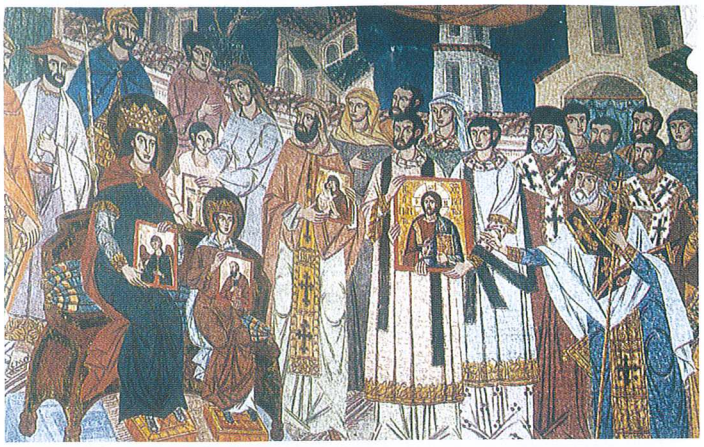

Doamne, a Tale Cuvinte

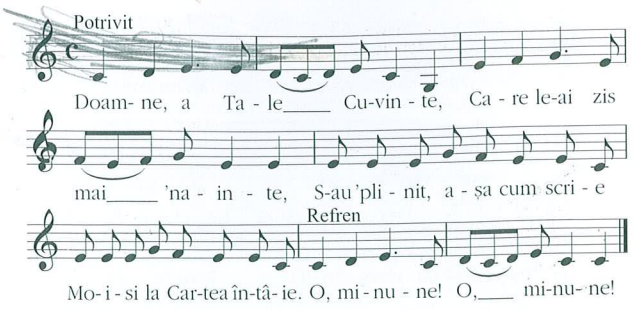

Doamne, a Tale Cuvinte,
Care le-ai zis mai-nainte,
S-au 'plinit, aşa cum scrie
Moisi la Cartea întâie.
O, minune! O, minune!

De la răsărit rasare
O stea cu lumină mare,
Razele ei răspândeşte,
Pe trei magi călăuzeşte.
O, minune! O, minune!

Steaua magilor vesteşte,
Vifleemul îl primeşte
Şi din prorocia rară,
Pe Mesia îl aflară.
O, minune! O, minune!

Lăudând întru mulţime,
Mărire întru-nălţime,
Pe pământ împăciuire
La oameni bună-nvoire.
O, minune! O, minune!

Trei păstori se întâlniră

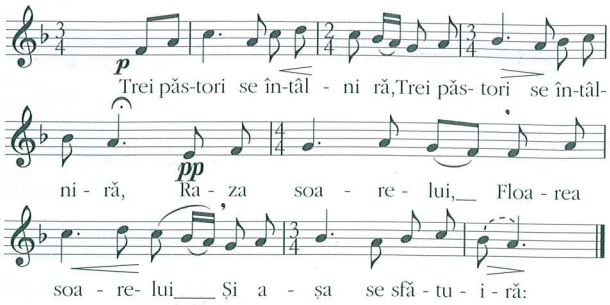

Trei păstori se întâlniră / bis
Raza soarelui, floarea-soarelui,
Şi aşa se sfătuiră:
Haideţi, fraţilor, să mergem / bis
Raza soarelui, floarea-soarelui,
Floricele să culegem!
Şi să facem o cunună / bis
Raza soarelui, floarea-soarelui,
S-o-mpletim cu voie bună
Şi s-o ducem lui Hristos / bis
Raza soarelui, floarea-soarelui,
Să ne fie de folos,
Nouă şi la neamul nost' / bis
Raza soarelui, floarea-soarelui,
De naşterea lui Hristos.

Trei crai de la Răsărit

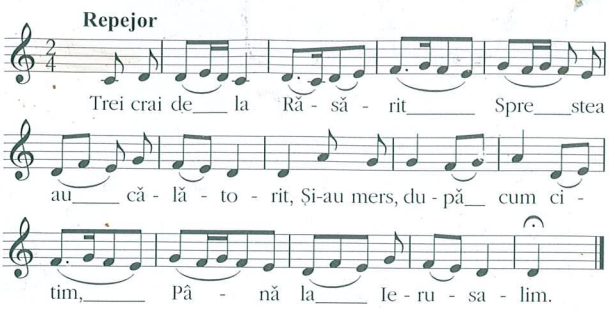

Trei crai de la Răsărit
Spre stea au călătorit,
Ş-au mers, după cum citim,
Până la Ierusalim.
Acolo dac-au ajuns,
Steaua-n nori li s-a ascuns;
Şi le-a fost a se plimba,
Prin oraş a întreba.
Unde S-a născut, zicând
Un Crai mare de curând?
Iară Irod împărat
Auzind, s-a tulburat.
Pe crai grabnic i-a chemat
Şi în taină i-a-ntrebat
Ispitindu-i, vru setos
Ca să afle pe Hristos.

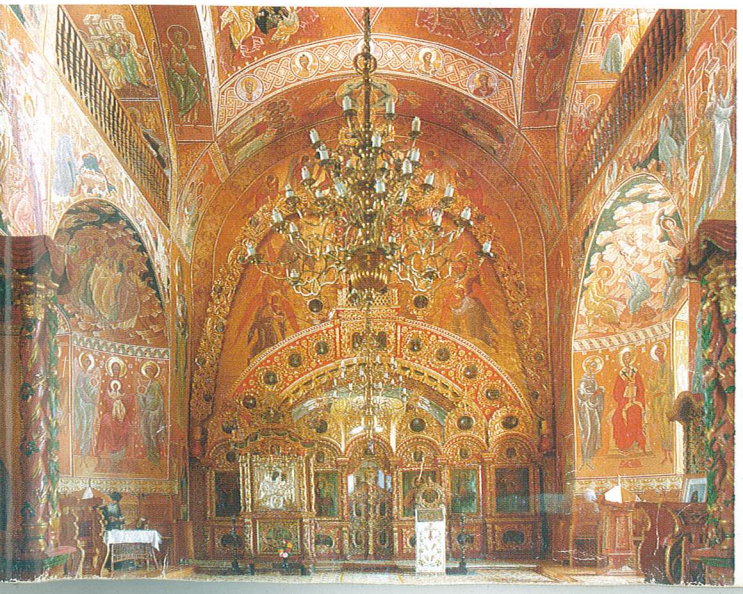

Coborât-a Duhul Sfânt

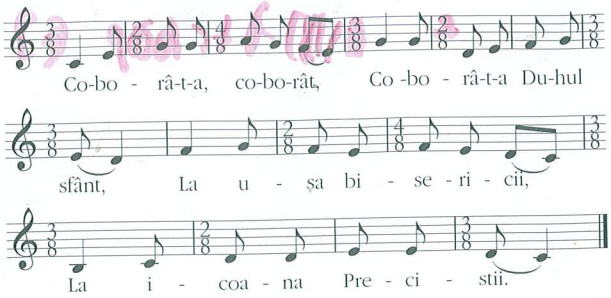

Coborât-a, coborât,
Coborât-a Duhul Sfânt,
La ușa bisericii,
La icoana Precistii.
Icoana Maichii-ntrebară:
"Ce veste-ai adus în țară?"
"Veste bună aduce-n țară
Duhul Sfânt, când se coboară.
Sfânta Fecioară Maria
Va să nască pe Mesia;
Și umblă din casă-n casă
Și nimenea nu o lasă."
Dar iată că pe-nserat,
Într-un grajd s-a așezat
Și-a născut pe fân uscat
Prunc frumos și luminat.
Frumos nume ce I-a dat:
"Iisus Cristos Împărat";
Frumos nume ce I-a pus:
"Iisus Cristos, Iisus".

Ziurel de ziuă

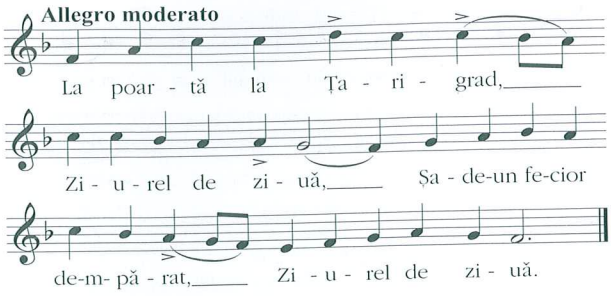

La poartă la Țarigrad,
Ziurel de ziuă,
Șade-un fecior de-mpărat,
Ziurel de ziuă,
Cu păruțul retezat,
Ziurel de ziuă,
În cârjuță rezemat,
Ziurel de ziuă.
Unde S-a născut Hristos,
Ziurel de ziuă,
Mesia, chip luminos,
Ziurel de ziuă.
Sus în deal la Galileu
Ziurel de ziuă,
La casa lui Dumnezeu,
Ziurel de ziuă.
Mititel și-nfășețel,
Ziurel de ziuă,
În scutec de bumbăcel,
Ziurel de ziuă.

Colo-n sus

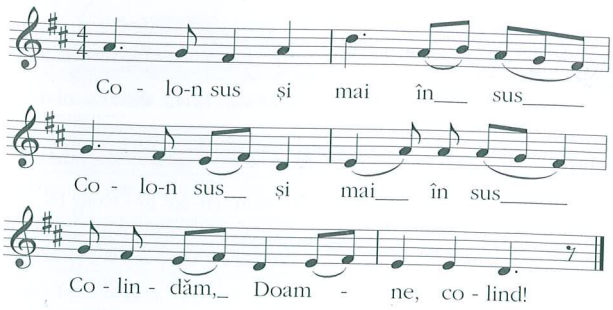

Colo-n sus şi mai în sus,
Colo-n sus şi mai în sus,
Colindăm, Doamne, colind!
Este-o dalbă mănăstire,
Este-o dalbă mănăstire,
Colindăm, Doamne, colind!
În ea, Maica Precista
C-un copil ce mi-l năştea
Colindăm, Doamne, colind!
Maica din grai îi grăia
Maica din grai îi grăia
Colindăm, Doamne, colind!
Taci, Fiule, nu mai plânge,
Taci, Fiule, nu mai plânge,
Colindăm, Doamne, colind!
Că Maica Fie ți-a da
Că Maica Fie ți-a da,
Colindăm, Doamne, colind!
Şi cheile Raiului,
Şi cheile Raiului,
Colindăm, Doamne, colind!
Raiul sfânt să-l stăpâneşti
Şi cerul să-l moşteneşti
Colindăm, Doamne, colind!

Sfântul Domn Iisus

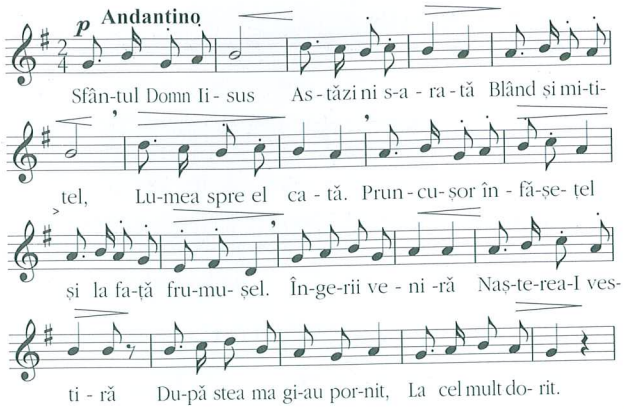

Sfântul Domn Iisus
Astăzi ni s-arată
Blând şi mititel,
Lumea spre El cată.
Pruncuşor înfăşăţel şi la faţă frumuşel.
Îngerii veniră, naşterea-I vestiră.
După stea magii au pornit,
La cel mult dorit.
Lui Iisus s-au plecat,
Şi scumpe daruri i-au dat.
O! Doamne Iisuse,
De noi toţi dorit,
Tu eşti zori frumoase,
Dumnezeu mărit!
Dorit! Iubit! Slăvit!
Să-L cântăm pe El
Iubit! Slăvit! Să-L cântăm pe El!
Astăzi Preacurata, Preanevinovata,
Pre Fiul Iisus în iesle l-a pus.
Bucurie mare are fiecare
Pentru cel smerit, pentru cel venit.
O! Doamne Iisuse, de noi toţi dorit,
Tu eşti zori frumoase,
Dumnezeu mărit!

Velerim, Velerim

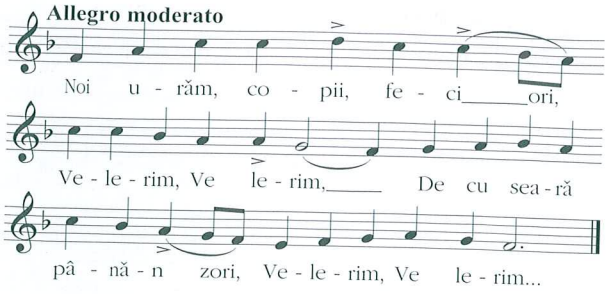

Noi urăm, copii, feciori,
Velerim, Velerim,
De cu seară până-n zori,
Velerim, Velerim...
Şi umblăm din sat în sat,
Să arăm în lung şi-n lat,
Tragem brazdă peste glie,
Pentru sfânta Românie,
Arăm câmpul cât mai bine,
Pentru anul care vine,
Ia mai trageţi plugul roată,
Să fie holda bogată.
Noi suntem colindători,
De cu seară până-n zori,
Ia poftiţi-ne în casă,
Să vă fie masa masă,
Să gustăm din ăst belşug,
Izvodit din bob şi plug,
Că românii sunt şi sunt
Harnici pe acest pământ.
Urăm tare, tuturor,
La mulţi ani şi-n viaţă spor,
Velerim, Velerim...

Viflaime, Viflaime

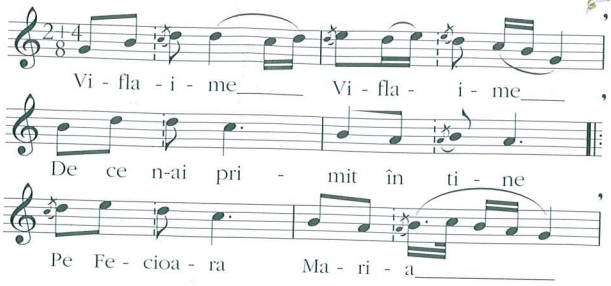

Viflaime, Viflaime
De ce n-ai primit în tine
Pe Fecioara Maria
Să nască pe Mesia?
N-ai ştiut tu, Viflaime,
Cu câtă dragoste Ea vine,
Cea mai mândră-ntre fecioare,
A Domnului Născătoare?
Peştera cea friguroasă
A fost a Domnului casă
Din vina ta Viflaime,
Că n-ai vrut să dai sălaş
Celui mai mic copilaş.

La Viflaim, colo-n jos

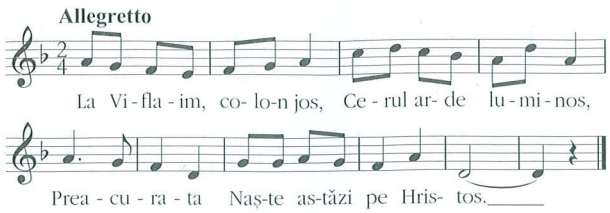

La Viflaim, colo-n jos,
Cerul arde luminos,
Preacurata
Naşte astăzi pe Hristos.
Naşte-n ieslea boilor
Pe-mpăratul tuturor
Preacurata
Stă şi plânge-ncetişor.
N-are scutec de-nfăşat,
Nici hăinuțe de-mbrăcat,
Preacurata
Pentru pruncul de-mpărat.
Nu mai plânge, Maica mea,
Scutecele noi ți-om da,
Preacurata
Pruncul Sfânt de-i înfăşa.

Veste bun-am d-auzâtu

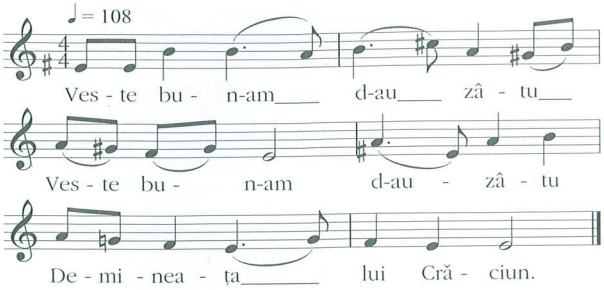

Veste bun-am d-auzâtu
Demineața lui Crăciun.
Că s-a născut Fiu Sfânt
În grădina cu flori dalbe,
C-o mână flori culejea
Şi cu alta le-alejea,
Să le ducă-n sat la fete,
Să se-mpen'e-n sărbători,
Să le vie pețitori.
Sâmbăta, duminica,
Să se poată mărita.
Doamne, dă fetii noroc
Ca sămânța-n busuioc,
Doamne, dă fetii viață
Ca florii de n'intă creață.

Colo-n umbra pomilor

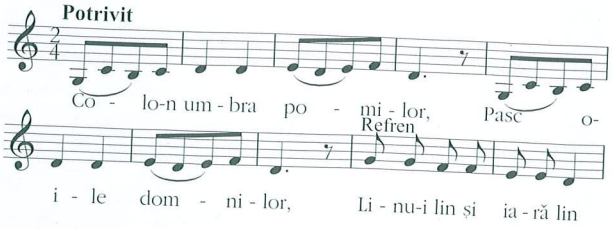

Colo-n umbra pomilor,
Pasc oile domnilor,
Linu-i lin şi iară lin,
Linu-i lin şi iară lin,
Frunză verde rosmarin.
- Dar cu ele cine stă?
- Este Maica Precistă.
Linu-i lin şi iară lin,
Linu-i lin şi iară lin,
Frunză verde rosmarin.
Lângă ea e-un legănel
Cu Copilul Sfânt în el.
Linu-i lin şi iară lin,
Linu-i lin şi iară lin,
Frunză verde rosmarin.

Copiii către Moș Crăciun

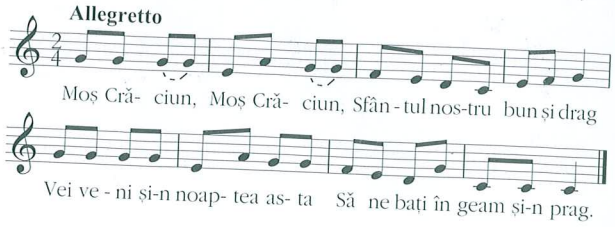

Moş Crăciun, Moş Crăciun,
Sfântul nostru bun şi drag,
Vei veni şi-n noaptea asta
Să ne baţi în geam şi-n prag.
Vei veni şi-n nopaptea asta
La copiii toţi pe rând,
Moş Crăciun cu barba albă
Şi cu zâmbetul tău blând.
Iară noi cu bucurie
Ţi-om aprinde în brad lumini
Cântând slavă Celui care
Ne-a făcut să fim creştini.
Cântând slavă-ţi mărire
Lui Iisus, te-om aştepta
Moş Crăciun, Moş Crăciun,
Dragă ni-i venirea ta.

Sus la poarta Raiului

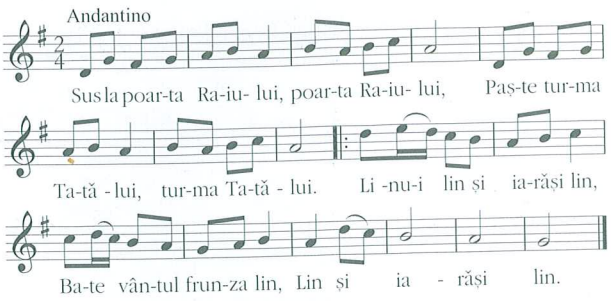

Sus la poarta Raiului,
poarta Raiului
Paşte turma Tatălui,
turma Tatălui.

Refren:
Linu-i lin şi iarăşi lin,
Bate vântul frunza lin,
Lin şi iarăşi lin.
Dar la poartă cine sta?
Cine, cine sta?
Sta Măicuța Precista,
Măicuța Precista.
Lângă ea un legănel,
Legănel, legănel,
Cu un copilaş în el,
Copilaş în el.
Copilaşul când plângea,
Fiul când plângea,
Maica Sfântă-l legăna,
Maica-l legăna.

Copilaşul când dormea,
Fiul când dormea,
Maica Sfântă lin cânta,
Maica lin cânta.

D-auzi, gazdă

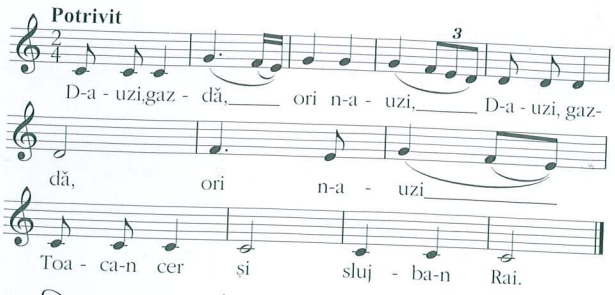

D-auzi, gazdă, ori n-auzi,
Toaca-n cer şi slujba-n Rai,
Toaca-n cer cum o bătea,
Slujba-n Rai cum o făcea,
Dumnezeu cum cuvânta,
Maica Sfântă se ruga...
Şi să stai să tot priveşti,
Cum făcea slujbe cereşti,
Îngerii, ţiind stâlpări,
Cântau sfintele cântări,
Pentru-n Fiu ce s-a născut,
Domnul nost' fără-nceput,
Cum lumini-L lumina,
Cum cobuze răsuna,
Că s-a născut pe pământ
Fiul Tatălui Cel Sfânt.

Săltaţi câmpuri şi livezi

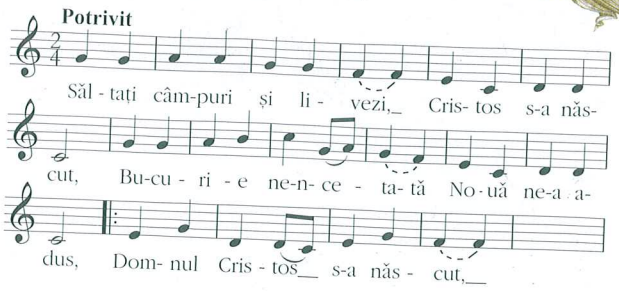

Săltaţi câmpuri şi livezi,
Cristos s-a născut,
Bucurie ne-ncetată
Nouă ne-a adus.
Domnul Cristos s-a născut,
Om pentru noi s-a făcut,
Bucurie ne-ncetată
Nouă ne-a adus.
Păstorii cu fluierele
Pre El îl măresc
Şi, ca la nou împărat,
Daruri îi cinstesc,
Aur, smirnă şi tămâie,
Mila Domnului să fie,
Mila lui cu lumea toată
Şi până-n vecie.

La fântână, în grădină

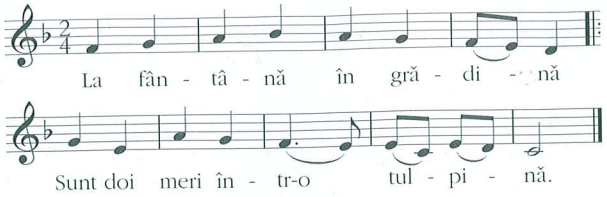

La fântână, în grădină,
Sunt doi meri într-o tulpină,
Sunt doi meri într-o tulpină.
La tulpină depărtați,
La vârfuri împreunați,
La vârfuri împreunați.
Iar în vârful merilor
Merilor și florilor,
Merilor și florilor.
Este-un leagăn de mătasă
Împletit frumos în șasă,
Iar în leagăn stă Iisus,
Pruncul Sfânt trimis de sus,
E trimis de Dumnezeu
Să ne mântuie de rău.

Plecat-or, plecat-or

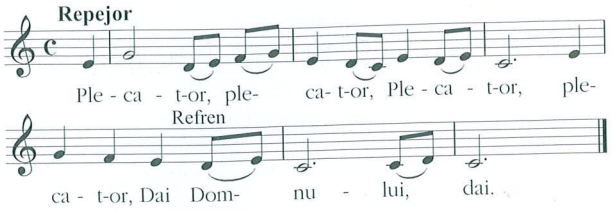

Plecat-or, plecat-or,
Dai Domnului, dai,
Ceată de voinici
Pe cai pogănici,
C-un colac de grâu,
C-o ploscă de vin.
Din colac tăiară,
Din ploscă-nchinară,
Din gură-ntrebară:
"Nu mi-ați, voi, văzutu
Fiul meu cel sfântu?"
"Și de l-am văzutu,
Nu l-am cunoscutu!"
"Lesne de-a cunoaște:
Fețișoara Lui, Spuma laptelui;
Ochișorii Lui, Mura câmpului".

Noi umblăm și colindăm

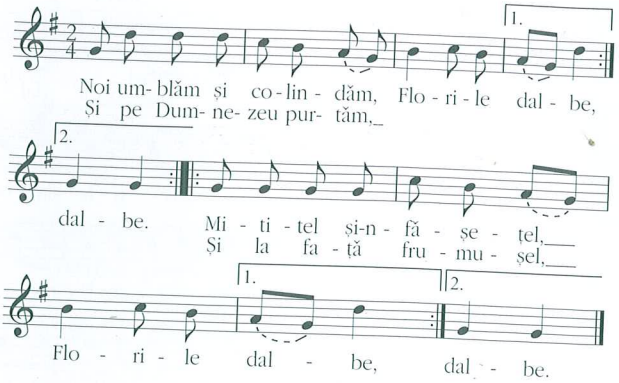

Noi umblăm şi colindăm,
Florile dalbe
Şi pe Dumnezeu purtăm,
Florile dalbe.
Mititel şi-nfăşeţel,
Florile dalbe,
Şi la faţă frumuşel,
Florile dalbe.

Faşe dalbă de mătase,
Să-i fie moale la oase;
Scuticel de usunic,
Moale sa-i fie la trup.

Chichiuţă de bumbac,
Moale sa-i fie la cap.
Dar ce este-n fundul ei?
Dar ce este-n fundul ei?

Este-o piatră nestemată,
Ce cuprinde lumea toată,
Ţarigradul jumătate,
Rusalimu-a treia parte.

Laudă-se tot Cuvântul

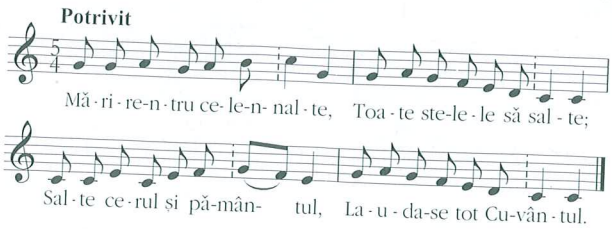

Mărire-ntru cele-nalte,
Toate stelele să salte;
Salte cerul şi pământul,
Laudă-se tot Cuvântul.
Întru cei de sus mărire,
La oameni bună-nvoire,
Pe pământ să fie pace,
Cu minunea ce se face.
Toţi să-L lăudăm, cântându-L
Şi prea bine cuvântându-L,
Pe Cela ce ne arată
Lumina cea neînserată.
Că s-a născut, mult sfinţită,
Sămânţa cea răsărită
Din a Duhului Sfânt rouă,
Mult folositoare nouă,
Din brazda cea nearată,
Din Maria Preacurată,
Ce este Iisus Cristos,
Domnul lumii de folos.

Închinarea păstorului

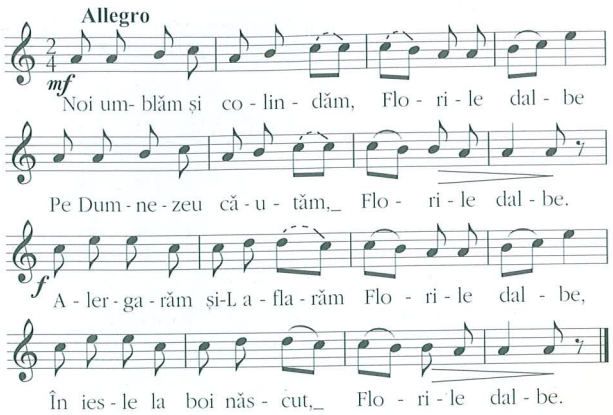

Noi umblăm şi colindăm,
Florile dalbe,
Pe Dumnezeu căutăm,
Florile dalbe.
Alergarăm şi-l aflarăm
Florile dalbe,
În iesle la boi născut.
Florile dalbe.
Vântul dulce tragănă,
Florile dalbe,
Pruncul de mi-l leagănă,
Florile dalbe.
Ploaia caldă Fiul scaldă,
Neaua ninge, nu-l atinge
Pruncul mâinile-şi întinde,
Maica Sfântă le sărută
La pământ plecându-ne,
Şi noi sărutându-le
Bucuroşi să-l prăznuim,
Cu daruri să-l dăruim,
Cu stele albe de flori,
Şi-o oaie cu miel prior.

La nunta ce s-a-ntâmplat

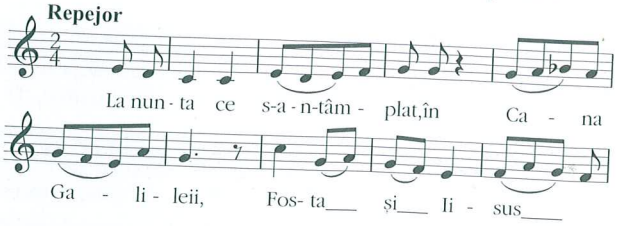

La nunta ce s-a-ntâmplat / În Cana Galileii
Fost-a şi Iisus chemat,
Şi vând, trişti, a nu-i lăsa
A venit cu Maica Sa.
Şezând la masă şi bând
Băutura n-ajungând,
Şi câţi la masă sta,
În tăcere se uita
Necutezând a-ntreba
De mai este vin, au ba.
Iară Mama lui Iisus,
Văzând că n-au vin de-ajuns,
Zice: "Fiul meu iubit,
Vinul li s-a isprăvit."
Iară Iisus s-a sculat
Şi slujile le-a chemat;
Şase vase d-apă au pus
Şi le-au umplut până sus,
Cristos le-a binecuvântat,
Apa-n vin s-a preschimbat.
Şi-a zis să dea-ntâi la nun,
Să guste vinul de-i bun.
Iar nunul dac-a gustat
Cu glas mare a strigat:
"Ceia ce fac mese mari
Dau întâi vinuri mai tari,
Şi dacă se veselesc
Şi de cel mai prost primesc.
Iar noi, cel prost l-am băut
Şi pre cel bun l-am ţinut."
Atunci toţi au cunoscut
Cum că Cristos s-a născut.

Sus în poarta Raiului

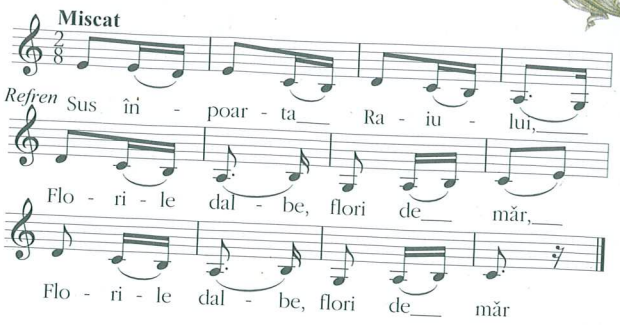

Sus în poarta Raiului,
Refren:
Florile dalbe, flori de măr (bis)
Şade Maica Domnului, (Refrenul)
Cu-n fiuţ micuţ în braţe, (Refrenul)
Dar fiuţu' nu mai tace, (Refrenul)
Taci fiule, nu mai plânge, (Refrenul)
Că m-oi duce, ţ-oi aduce, (Refrenul)
Două mere, două pere, (Refrenul)
Cu cheiţa de la Rai, (Refrenul)
Să te faci mai mare crai. (Refrenul)

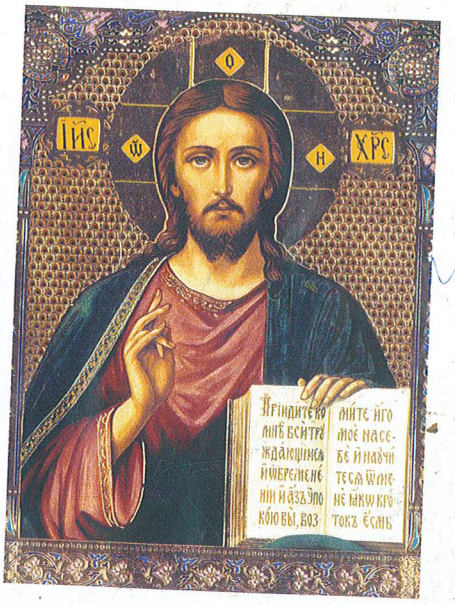

O, ce veste minunată!

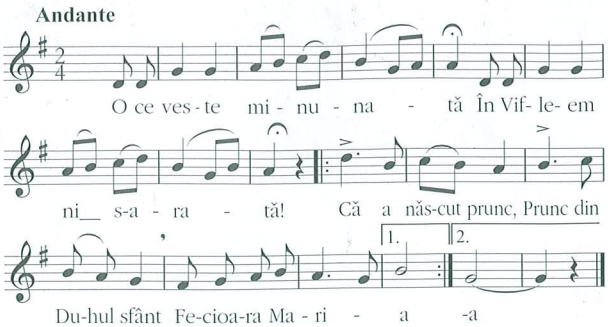

O, ce veste minunată
În Vifleem ni s-arată!
Că a născut prunc
Prunc din Duhul sfânt — bis
Fecioara Maria.

Că la Vifleem, Maria,
Săvârşind călătoria,
În sărac lăcaş
Din acel oraş — bis
A născut pe Mesia.

Pe Fiul cel din vecie
Ce l-a trimis Tatăl mie
Să se nască
Şi să crească, — bis
Să ne mântuiască.

Iisus şi Fecioara

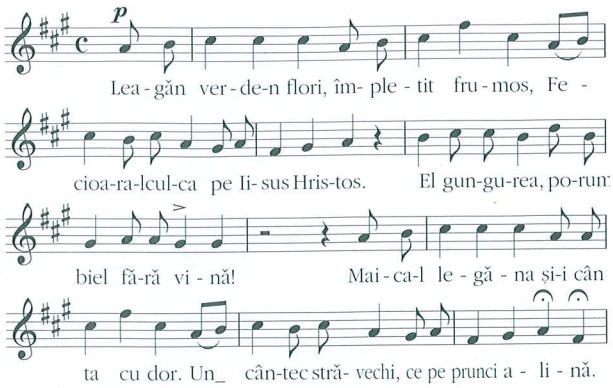

Leagăn verde-n flori, împletit frumos,
Fecioara-l culca pe Iisus Hristos.
El gungurea, porumbiel fără vină!
Maica-l legana şi-i cânta cu dor
Un cântec străvechi, ce pe prunci alină.
Dar Copilul Sfânt, mai cu zor plângea.
"Drag Iisus!
Maica grăi către El -
-Adormi fără griji,
Tu alb Mieluşel; adormi că-i târziu,
Lumina se stinge!
Şi-al nopţii văl peste tot s-a-ntins;
Adormi dragul meu,
Maica Ta veghează!"
Blândul prunc Iisus tot n-a adormit;
Dar când Maica Sa, cu al ei cald sărut
Grăi către El, cu glasul pierdut:
"Nu vrei Tu să dormi,
Maica Ta suspină;
Plânge a Ta Maică,
Dragul meu odor!"
Şi lacrima caldă, simţind s-alină,
Pruncul Sfânt Iisus adormi uşor.

Domnul Iisus Cristos

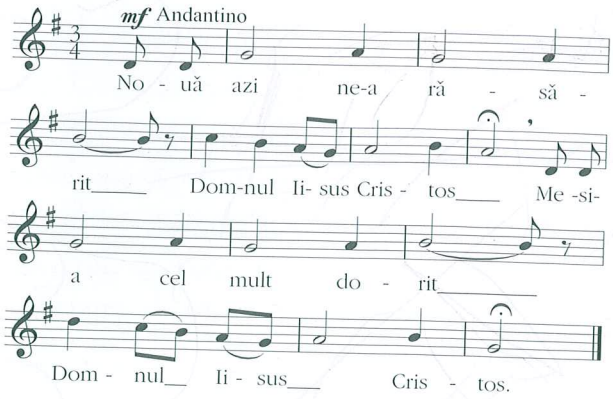

Nouă azi ne-a răsărit,
Refren: Domnul Iisus Cristos,
Mesia cel mult dorit, (Refren)
Din fecioară s-a născut (Refren)
Şi cu lapte s-a crescut (Refren)
Cu scutece s-a-nfăşat (Refren)
Şi în brațe s-a purtat (Refren)
Cum e robul, s-a smerit, (Refren)
Şi pe noi ne-a mântuit (Refren).

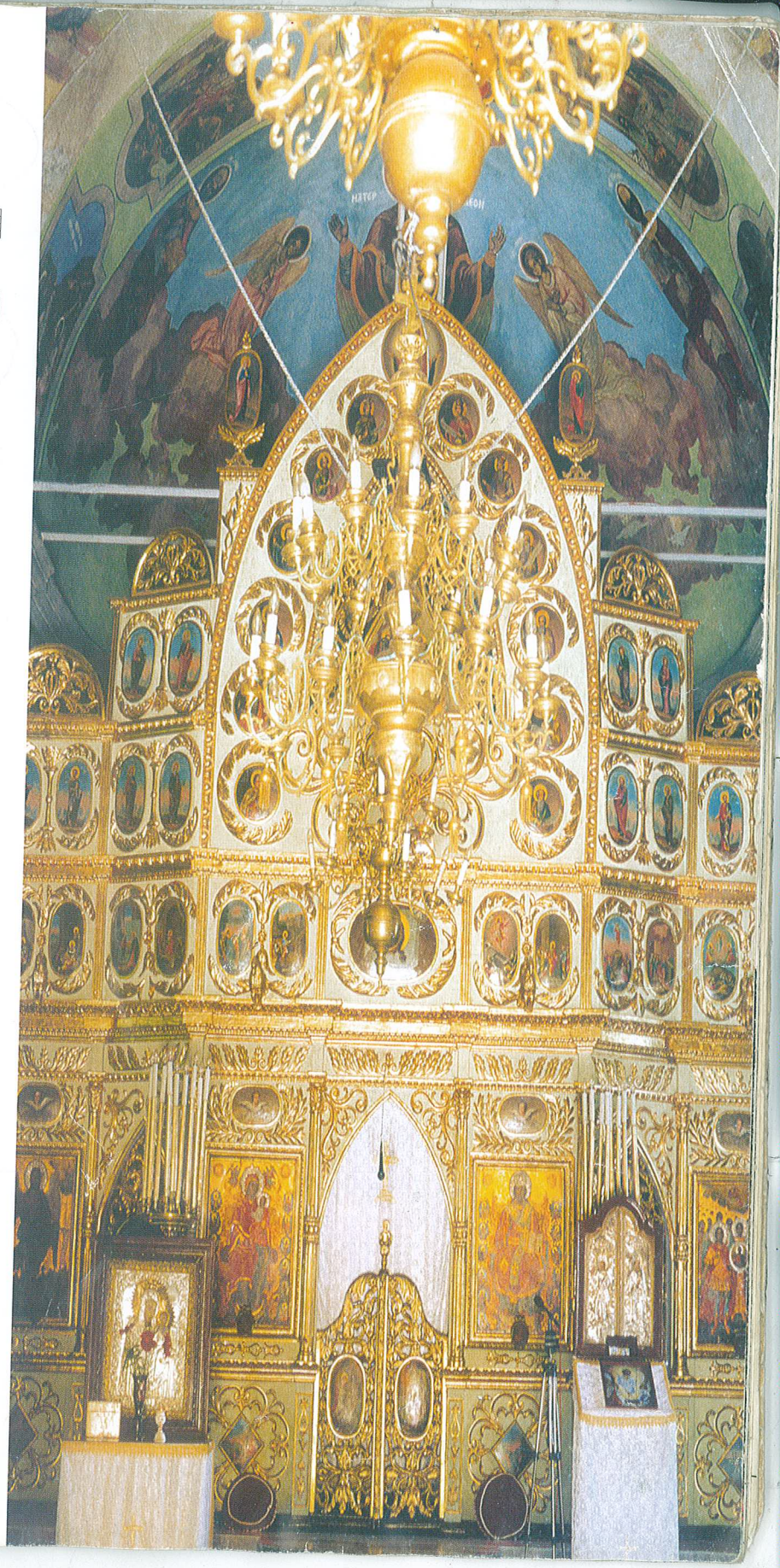

Mâine anul se-nnoieşte

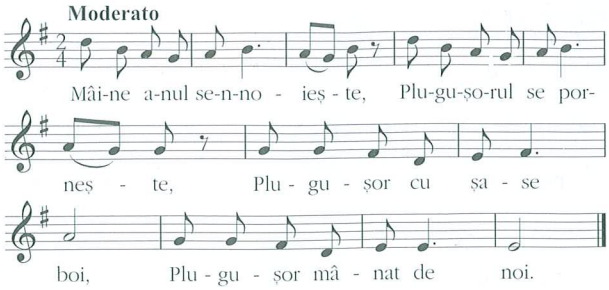

Mâine anul se-nnoieşte
Pluguşorul se porneşte,
Pluguşor cu şase boi,
Pluguşor mânat de noi.
Boii, boii di-nainte
Cu cornițe poleite,
Boii, boii din mijloc
Cu cornițele de foc.
Boii, boii de la roată
Cu cornițele de piatră,
Urați flăcăi, mânați măi!
Urați flăcăi, mânați măi!

Pluguşorul

Aho, aho, copii, argați
Stați puțin şi nu mânați
Lângă boi v-alăturați
Şi cuvântu-mi ascultați:
S-a sculat mai an Bădica Traian,
Şi-a încălecat p-un cal învățat,
Cu nume de Graur, cu şaua de aur,
Cu frâu de mătasă cât vița de groasă,
Şi-n scări el s-a ridicat,
Peste câmpuri s-a uitat
Ca s-aleagă un loc curat
De arat şi semănat.
Şi curând s-a apucat
Câmpul neted de arat
În lungiş şi-n curmeziş.
S-a apucat într-o joi
C-un plug cu doisprezece boi,
Boi, bourei, în coadă codălbei,
În frunte țintăței.
Mânați, copii!- Hăi, hăi!
Şi când lucrul a sfârşit,
Iată mări, s-a stârnit
Un vânt mare pe pământ
Şi ploi multe după vânt,
Pământul d-a răcorit
Şi sămânța-a-neolțit.
Mânați, copii! -Hii, hii!
La luna, la săptămâna,
Îşi umplu cu apă mâna
Şi se duse ca să vadă
De i-a dat Dumnezeu roadă
Şi de-i grâul răsărit,
Şi de-i spicul aurit.
Era spic cât urabia, era pai ca trestia!
Mânați, măi! -Hăi, hăi! ...

Pluguşor cu patru boi

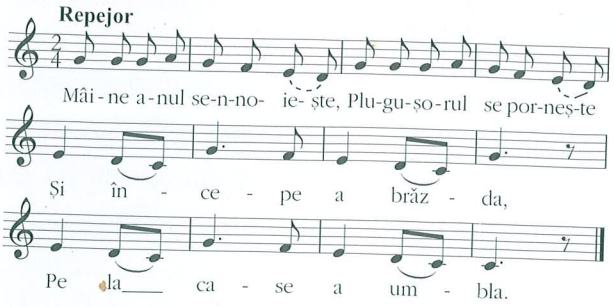

Mâine anul se-nnoieşte
Pluguşorul se porneşte
Şi începe a brăzda,
Pe la case a umbla.
Iarna-i grea, omătu-i mare,
Semne bune anul are,
Semne bune din belşug,
Pentru brazda de sub plug.
Doamne, binecuvântează,
Casa care o urează
Pluguşor cu patru boi,
Pluguşor mânat de noi.
Sus pe cer că străluceşte,
O stea mare ce vesteşte
Că se curmă de acum
Al nevoilor greu drum.
Asta-i steaua românească,
A unirii şi-a-nfrăţirii,
Stea de viaţă, stea de spor,
Stea de bine-n viitor.
Dumnezeu care ne-ascultă
Ne întinde hrană multă,
Pe pământ ce-om avea
Grâu de aur ne va da.
Mânaţi, măi! Hăi, hăi!

Sorcova

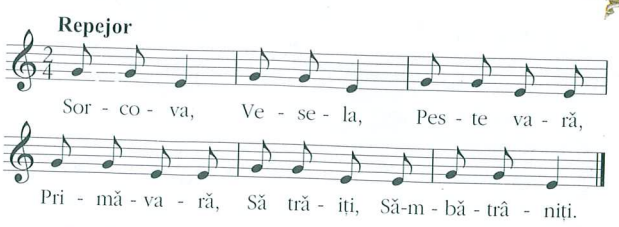

Sorcova,
Vesela
Peste vară,
Primăvară,
Să trăiţi,
Să-mbătrâniţi
Ca un măr,
Ca un păr,
Ca un fir de trandafir,
Tare ca fierul,
Iute ca oţelul,
Tare ca piatra,
Iute ca săgeata,
La anul
Şi la mulţi ani!

Colind

de Mihai Eminescu

Sculați, sculați boieri mari
Că vă vin colindători
Nu vă vin cu nici un rău
Că v-aduc pe Dumnezeu.
Pre Dumnezeu mititel
Mititel și fășățel,
Înfășat în foi de nuc
Cu tichie verde-n cap
Iar în fundul tichiei
Este-o piatră nestemată
Ce plătește lumea toată
Țarigradul jumătate
Și Brașovu-a treia parte
Sus în poarta lui Hristos
Să fiți boieri sănătoși.

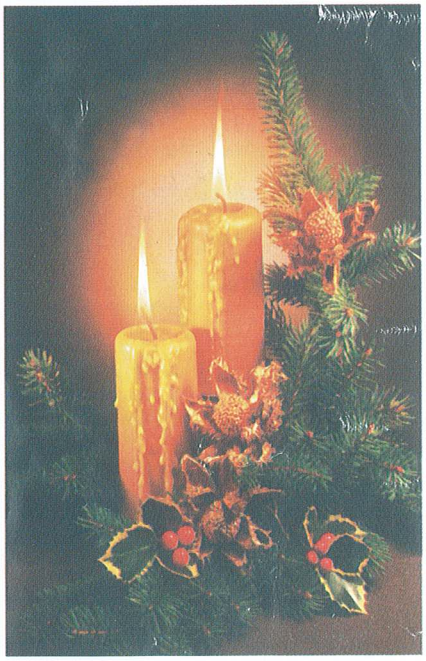

Mater Dolorosa

de Ion Alexandru

Fecioara cu pruncul sunt de-ajuns
Acest pământ în veci să fie uns
Printre sori să lunece şi printre stele
Să-l poată ascunde lacrimile mele
Fecioara pururea imaculată
Şi mama mirelui îndurerată
Amândouă o singură făptură
Lacrima prelinsă în aură
Icoana ei în fiecare casă
Fecioara mamă ce va fi mireasă
Ceva mai sfânt trecut prin suferinţă
Universului nu-i stă în putinţă
Câte stele fost-au călătoare
S-au oprit cu magii din lucrare
Ce pribegie-n cosmos îndelungă
Până la ieslea pruncului s-ajungă

Colindă

de Lucian Blaga

Doarme colo în poiată
pruncuşor fără de tată.
Şi măicuţa mama lui
se tot plânge boului
c-a născut în Vifleim,
n-are scutece de in,
n-are apă, n-are faşă,
nici opaiţ, nici nănaşă.
Iosif cercul de pe cap
în cuier şi l-a lăsat
şi-a plecat unde-a plecat
ca să-l latre câinii-n sat.
Noaptea-i neagră,
ceasu-i lung,
stă măicuţa lângă prunc.
Să le ţie de urât
înger nalt s-a coborât.
Şi în noapte înadins
degetul şi l-a aprins.
Arde îngerul lui Dumnezeu
ca o lumânare de său.

Colinde, colinde

de Mihai Eminescu

Colinde, colinde !
E vremea colindelor,
Căci gheața se-ntinde
Asemeni oglinzilor
Şi tremură brazii
Mişcând rămurelele,
Căci noaptea de azi-i
Când scânteie stelele.

Se bucură copiii,
Copiii şi fetele,
De dragul Mariei
Îşi piaptănă pletele.
De dragul Mariei
Şi-a Mântuitorului
Luceşte pe ceruri
O stea călătorului.

Noaptea de Crăciun

de George Coşbuc

Afară ninge liniştit
Şi-n casă arde focul,
Iar noi pe lângă mama stând
De mult uitarăm jocul;

E noapte, patul e făcut
Dar cine să se culce?
Când mama spune de Isus,
Cu glasu-i rar şi dulce;

Cum s-a născut Isus în frig
În ieslea cea săracă,
Şi boul peste El sufla
Căldură ca să-i facă;

Cum a venit la ieslea Lui
Păstorii de la stână
Şi îngerii din cer cântau,
Cu flori de măr în mână...

Pom de Crăciun

de Radu Gyr

Cu îngerii ce se-ndurau să vină, veneau
smochine din Ierusalim,
iar noi pândeam, prosteşte şi sublim,
pe moş-Crăciun la geamuri de hermină.

Şi când plângea în cer un heruvim,
cădeau în brad mari lacrimi de lumină,
creştea din fiecare-o mandarină
şi ne dădea azur să mirosim.

Ce gravi stau astăzi numai pe morminte
serafi de piatră, orbi şi fără grai,
în sănii nu mai vin ca mai-nainte

nici moş-Crăciun, nici sfântul Neculai,
iar noi am pus prin cetini oseminte
şi-am oblonit fereastra către rai.

La Mulți Ani!

de Tudor Arghezi

Cititor de vreme bună,
Să-ți urez pe nai și strună,
Lăutar și de condei,
Ce-i mai bine din ce vrei.

Să-ți trăiască toți ai tăi
De prin munți și de prin văi,
De prin târguri, de prin sate
Risipite prin bucate
Semănate, secerate
Țării tale-mbelșugate.
Jignițele fie-ți pline
Cât și zilele senine.
Deic-ți anul bună ploaie,
Târle lungi de oi bălaie
Și frumoși ca soarele
Căutând ogoarele
Fic-ți, dragule, copiii
Struguri albi, ciorchini de vie,
Fetele, ca piersica.
Să-ți trăiască vitele.

Cele cu copitele
Cât și potcovitele.
Și să aibi viței câți vrei,
Născuți mulți, tot câte trei,
Și femeia ta din casă
Fie-ți zveltă și frumoasă
Ca vlăstarii pomului,
Bucuria omului.
Și copii
Cu ochi căprii
Și frumoși ca soarele
Păzindu-ți ogoarele.
Băieții ca mugurii,
Fetele ca strugurii.
Piersicile să le cadă
Îu cămașe, din livadă.

O urare pentru voi,
Cititori de slove noi.
Anul care, iată-l, vine
Să v-aducă numai bine.

TRADIȚII, CREDINȚE, OBICEIURI

Obiceiurile calendaristice și cele legate de viața de familie sunt o componentă perenă a culturii noastre tradiționale. Cele mai răspândite și mai fastuoase s-au dovedit a fi cele legate de marele Praznic al Crăciunului și de sărbătorirea Anului Nou. Repertoriul tradițional al obiceiurilor și tradițiilor românești cuprinde pe lângă colindele propriu-zise - cântece de stea, vicleimul, plugușorul, sorcova, vasilica, jocuri cu măști (turca, cerbul, brezaia), teatrul popular, dansuri (căiuții, călușerii) - și o seamă de datini, practici, superstiții, ziceri, sfaturi cu originea în credințe și mituri străvechi sau creștine. Dintre acestea, care exprimă înțelepciunea populară, realul sau fantasticul, esențe ale bogăției noastre spirituale, redăm câteva specifice diferitelor zone ale țării.

• Se spune că Dumnezeu a lăsat Crăciunul ca omul să fie în această zi sătul. Cine nu are porc gras de Crăciun nu poate spune că a fost fericit în acel an.

• În unele zone ale țării, porcul se taie de Ignat, adica în 20 decembrie. Se zice că porcul care n-a fost tăiat în această zi nu se mai îngrașă, căci și-a văzut cuțitul. Sângele scurs din porc după ce a fost înjunghiat se pune la uscat, apoi se macină și se afumă cu el, peste an, copiii ca să le treacă de guturai, de spaimă și de alte boli.

• În Bucovina, în Ajunul Crăciunului se pun pe masă un colac și un pahar de apă, deoarece se crede că sufletele celor răposați vin în această noapte pe la casele lor, gustă din colac și-și udă gura cu apă.

• În Ajunul Crăciunului, cei ce cresc albine, nu dau nimic din casă, ca albinelor să le meargă bine, și să nu părăsească stupul pe vremea roitului.

• În Ajunul Crăciunului nu e bine să te bați, nici măcar în glumă, cu cineva, căci faci buboaie peste an.

• După Crăciun să nu mai fie lăsați copiii să mai zică colindatul că fac bube.

• Acolo unde este datina de a tăia porcul în ziua de Crăciun, gospodinele pregătesc o mâncare din carne macră de porc cu ceapă și slănină, din care sunt ospătați cei dintâi dintre străinii ce le calcă pragul casei, acestei mâncări i se spune "pomana porcului".

• În unele sate maramureșene se zice că-i blestemată femeia care nu pune de Crăciun pe masă față de masă cu ciucălăi, pe pereți șterguri tărcate (brodate) și pe pat perne cu fețe tărcate.

• Cu o săptămână înainte de Crăciun, în zona Codru din Maramureș încep pregătirile pentru colindat, culminând în cele două zile anterioare sărbătorii, când se pregătesc mâncărurile și se împodobesc interioarele locuințelor: masă cu față brodată, fețe de perne ornamentate, pe pereți se pun șterguri și blide ornamentate, crengi de brad, băniță, busuioc, brebenoc.

• Aluatul frământat în noaptea de Crăciun e bun de deochi pentru vite.

• Se crede că la miezul nopții, înspre Crăciun, apa se preface în vin, iar dobitoacele vorbesc.

• La cele trei sărbători mari - Crăciun, Paște și Rusalii - să te speli cu apă în care au fost puși bani de argint și vei fi bănos.

• Nu e bine ca în Ajunul Crăciunului să fie pus pe masă mai întâi rachiul, pentru că nu el are întâietate în această seară, ci bucatele.

• Dacă visezi grâu verde în postul Crăciunului e semn bun că anul care vine are să fie mănos în toate.

• În Ajunul Crăciunului se leagă pomii cu paie, pentru ca acești pomi să lege rod bogat.

• În Ajunul Crăciunului se ung pâinile pe deasupra cu muruială de făină de grâu, ca ele să nu crape, iar cu muruiala care a rămas, se ung pomii din grădină, ca ei să fie în vară încărcați de roade.

• În Ziua de Crăciun nu se mătură în casă, ci a doua zi, și după ce ai măturat du gunoiul acela la pomi, că-i ajută să fie roditori.

• Pomul Crăciunului îmbracă în sate din zona Codru aspecte diferite, deosebindu-se de bradul cu elemente ornamentale cumpărate din oraș. Cel mai răspândit era pomul cu cercuri din nuiele de salcie sau din sârmă, îmbrăcate în hârtie colorată, peste ele sunt trecute sfori din ață de fuior pe care sunt înșirate boabe de fasole albă.

• În alte sate se făcea pom împodobit cu paie de grâu tăiate scurt și înșirate pe sfoară, delimitate de floricele de porumb. Fasolea albă simboliza "curățirea sufletului". Unii locuitori preferau pomul de vâsc, pe care se aplicau panglici de hârtie colorată.

• În Ajunul Crăciunului se dă copiilor să mănânce bostan, ca să fie grași peste an.

• În Bucovina, colacii Crăciunului se făceau în formă de 8 și se păstrau până primăvara când se afumau și se tămâiau boii și plugul înainte de pornitul la arat, apoi colacii erau mâncați de plugari în țarină.

• În anumite sate din Transilvania se pune, în Ajunul Crăciunului, pe un scaun, în tinda casei, fân și pe el un colac și în jurul colacului un număr de coci corespunzător numărului de animale din gospodărie. Cocii se dădeau la animale împreună cu fânul ca să se înmulțească și să fie "an bun".

• În seara de 23 spre 24 decembrie, până după miezul nopții și în unele locuri până la ziuă, cete de copii merg din casă în casă cu colinda: Mos-Ajunul, Bună-dimineața, Colindișul sau Bună-dimineața la Moș-Ajun. În unele părți din Ardeal, copiii care merg cu colindatul se numesc pițerei sau pizerei. După credința populară, ei sunt purtători de noroc și fericire.

• Prin unele părți, băieții, dar mai cu seamă cântăreții bisericești umblă cu icoana în ziua de Ajunul Crăciunului - o icoană pe care este zugrăvită nașterea lui Iisus Hristos în mijlocul staulului.

• Oamenii, când se dau la băut rachiu sau vin în sărbătorile Crăciunului, nu zic că beau, ci că se cinstesc.

• În unele părți, când este aproape de a se revărsa zorile, colindători cu lăutari sau fără lăutari pleacă pe la casele gospodarilor

înstăriți și le cântă la fereastră un cântec sau mai multe, aceste cântece numindu-se "zori", spunându-se că atunci "cântă zorile".

• Prin Transilvania, se înțelege sub numele de "zorit" datina de a se cânta colinde de către feciori și oameni însurați la "zoritul" în ziua de Crăciun.

• Începând cu întâia zi de Crăciun și în următoarele zile ale acestei sărbători, copiii umblă cu Steaua, cântând colinde de stea prin care vestesc nașterea lui Iisus Hristos.

• "Vicliemul" sau "Irazii" este datina prin care tinerii reprezintă la Crăciun nașterea lui Iisus Hristos, șiretenia lui Irod, care a poruncit uciderea pruncilor, de a afla Pruncul și adesea înfruntarea necredinței, personificate printr-un copil sau printr-un cioban.

• Capra, Turca, Brezaia fac parte dintre datinile de Crăciun și Anul Nou. Dimitrie Cantemir spune în "Descrierea Moldovei" că "Turca este o joacă iscodită încă din vremurile bătrâne, din pricina ciudei și scârbei ce o aveau moldovenii împotriva turcilor". Cu turca, capra sau brezaia umblă tinerii începând de la Ignat și sfârșind cu zilele Crăciunului și prin unele părți în ziua de Sf. Vasile până seara. Numele de Turca, Capra sau Brezaia îl poartă unul dintre tinerii mascați.

• Despre cei Trei Crai de la Răsărit sau Magii călători se spune că au venit să se închine lui Iisus, după unii din Arabia Fericită, iar după alții din Persia. Tradiția ne arată că ei se numesc: Melchior, Gaspard și Balthazar.

• Datina împodobirii bradului de Crăciun pare a fi de obârșie germană, așa cum este și cântecul "O, brad frumos!". În Germania, această sărbătoare este cunoscută sub numele de Cristbaum.

• Împodobirea Pomului de Crăciun a pătruns din Alsacia în Franța la sfârșitul secolului al XIX-lea, precum și în Țările de Jos, Spania, Italia, Elveția. Tot pe la sfârșitul secolului al XIX-lea, această datină se întâlnește în casele nemților din orașele românești și apoi se răspândește pe cuprinsul țării, odată cu cântecul bradului "O, Tannenbaum!" (O, brad frumos!).

• Despre Moș Ajun se spune că a fost baciul aflat în slujba lui Moș Crăciun, stăpânul staulului unde Maica Domnului l-a născut pe Iisus Hristos.

• Colinda a dobândit o destinație precisă ca formă de magie benefică, ea marcând rodnicia câmpurilor, sporul animalelor, domestice, creșterea copiilor, împlinirea prin căsătorie a tinerilor, pacea și tihna bătrânilor, influențarea, în sens pozitiv, a vieții oamenilor și a naturii.

• Vinul era în unele regiuni ale țării și simbol al comuniunii, al unirii a doi tineri. În momentul solemn al căsătoriei li se toarnă vin peste mâinile lor împreunate, simbolizând puterea vieții, trăinicia și fericirea noii familii.

• "Paharul de aur" este paharul ritual cu care se bea la zile mari, cum este sărbătoarea Crăciunului, din care s-a băut cândva în momente solemne, la botez , la. cununie, și care reprezenta un bun al familiei, transmițându-se din generație în generație. La origine are un înțeles magic, proprietăți curative, unele dintre astfel de pahare poartă inscripții cu caracter misterios.

• A doua zi de Crăciun se reia jocul duminical întrerupt vreme de șase săptămâni, și tot atunci fetele, pe alocuri și flăcăii, își fac intrarea în ceata feciorească.

• Crucea sau troița ridicate la hotarul satului au menirea să consacre caracterul sacru al locului, să delimiteze și să apere spațiul propriu satului de ființe demonice și totodată și comunitățile pe care le adăpostesc.

• Fiecare om are un copac frate . Sădirea unui copac în grădină, în parc sau în orice alt loc aduce noroc. Confesându-te copacului, dobândești o forță fizică sporită și tărie sufletească. Copacii, ca și florile, au anumite semnificații: afinul semnifică nevoia de libertate; alunul - bunătate, sinceritate; bradul - teama de suferință; castanul - teamă nevinovată; frasinul - amabilitate; gorunul - noroc surprinzător; liliacul - iubire; mărul - invidie, nedreptate; măslinul - pace și împăcare; mesteacănul - fericire în familie; nucul - însănătoșire; paltinul - atenție la libertatea pe care o ai; piersicul - dificultăți; plopul - prietenie, devotament; prunul - făgăduieli uitate; salcia - respect; salcâmul - pudoare; socul - pierderea unui prieten; stejarul - iubire sinceră; teiul - iubire conjugală; ulmul - prietenie trainică; vișinul - lipsă de inițiativă; vița de vie - petrecere; zmeurul - discordie.

• Semnificațiile populare ale unor flori: albastrelele - delicatețe; brândușa - regret; bujorul - rușine ; busuiocul - sărăcie; crinul - iubire ideală; garoafa - iubire pătimașă; ghiocelul - nădejde; iasomia - bucurie; laleaua - reușită deosebită; lăcrimioara - noroc și prosperitate; liliacul - iubire care se naște; macul - liniște, sănătate; margareta - candoare; narcisa - egoism, amor propriu; nufărul - răceală în iubire; nu-mă-uita - bucurie efemeră; odoleanul - gelozie, ceartă; sulfina - noutate; vioreaua - aventură primejdioasă; trandafirul - iubire și frumusețe.

• Aduc noroc și se oferă ca dar: paharul de cristal, șalul, vioara, mănușile, lampa (veioza), tabloul înrămat, blana frumoasă, medalia gravată, cartea, bijuteriile din aur sau argint, parfumurile cu mirosuri dulci;

• Nu aduc noroc și nu se oferă cadou: cuțite, călimară, valiză, creion, cuie, pilă de unghii, centură, fular, umbrelă, oglindă, batistă, ace de cravată, ace de păr, parfumuri cu mirosuri violente, perle negre, farfurii, papuci.

• În noaptea Anului Nou, în Țara Chioarului, fetele ies în ogradă și numără nouă stele și dacă a noua stea este mai strălucitoare înseamnă că și ursitul ei va fi frumos, va fi voinic, apoi o roagă pe stea să-i aducă ursitul.

• La miezul nopții, de Anul Nou, fetele iau de pe masă colacul ornamentat care se ține pe masă de sărbători, îl țin pe vârful capului, se așează pe tăietor și așteaptă să audă un sunet dintr-o direcție oarecare și din ce parte vine sunetul, în acea parte își va găsi ursitul.

• În Țara Oașului, în vatra focului de la stână se introduc patru potcoave pe care, după ce se înroșesc, se mulg oile peste ele, crezându-se că oile "stricate", care nu dau lapte, se vindecă datorită funcției magice a fierului.

• În tinda casei se pune un vas de grâu ca să treacă colindătorii peste el, apoi grâul se dă la păsări și la animale, "să fie cu spor ca și colindătorii".

• În Ajunul Crăciunului, în unele părți se umblă de către dascăli tineri bisericești cu icoana pe care este zugrăvită nașterea lui Iisus Hristos. Intrând în casă, icoana este ținută la piept de către dascăli cântând troparul Nașterii Mântuitorului.

• În Ajunul Anului Nou, feciorii care merg la colindat schimbă porțile unor săteni care s-au certat în cursul anului, determinându-i astfel să vorbească și să se împace.

• În ziua de Crăciun nu se scoate gunoiul afară decât a doua zi, deoarece dacă-l arunci "îți arunci norocul!"

• În părțile Muscelului se crede că primele patru zile, începând cu 24 decembrie, corespund în ordine celor patru anotimpuri: prima zi e de primăvară, a doua de vară, a treia de toamnă și a patra de iarnă, și cum va fi vremea în aceste zile așa vor fi și anotimpurile.

• În seara de Crăciun, în satele maramureșene, se ung cu usturoi vitele pe la coarne și solduri, și ușile de la grajduri pentru a alunga spiritele rele să nu ia laptele vacilor. Cu usturoi se ung și oamenii pe frunte, pe spate, la coate și la genunchi, precum și ușile și ferestrele casei pentru a îndepărta demonii nopții.

• În dimineața de Crăciun e bine să ne spălăm cu apă curată, luată dintr-un izvor sau fântână în care punem o monedă de argint, pentru ca tot anul să fim curați ca argintul și feriți de boli.

• În noaptea de Crăciun nu-i îngăduit nimănui să doarmă în grajduri, deoarece în acea noapte boii vorbesc unii cu alții, în limba lor, despre Iisus Hristos, cel născut în iesle și încălzit de vite cu suflarea lor.

• În zonele Făgăraș și Mureș este obiceiul ca de Anul Nou să se pună pe masă 12 farfurii sub care se ascund diferite obiecte. Fete și feciori sau perechi de fete și feciori intră pe rând în casă și întorc fiecare dintre ei cîte o farfurie și ce se află sub farfurie le arată că așa le va fi ursitul(a) sau că așa le va fi norocul dacă se vor căsători: oglinda = mândrie; paharul de țuică = băutor; pâinea: bogăție; cărbunele = negru la suflet; sarea = sărăcie; creionul = domn; bani = avuție. Se face haz de aceste preziceri.

• Se crede că în timp ce omul strănută, îi intră sau îi iese prin nări un duh rău sau o părticică din suflet. De aceea, pentru a nu se întâmpla ceva rău celui ce strănută, se recurge la rostirea unei urări: "Doamne ajută!", "Să-ți fie de bine!", "Sănătate!".

• Când strănuți de mai multe ori la rând e semn că vei face chef.

Semnificațiile unor întâmplări:

• Ai noroc:

- daca verși vin pe masă
- dacă răstorni cutia de chibrituri
- dacă atingi cocoașa unui cocoșat
- dacă strici un pahar de culoare albă
- dacă îți țiuie urechea stângă
- dacă dai pomană unui sărac.

Diferite superstiții:

- Pâinea să nu se pună cu coaja de jos în sus că trage a sărăcie.
- Dacă cineva bea ceai și varsă din el din întâmplare, e semn bun.
- Când te mănâncă palma dreaptă e semn că vei da bani altei persoane, iar dacă te mănâncă palma stângă înseamnă că vei primi bani.
- Femeia care poartă cercei schimbați, adică unul de la o pereche și altul de la alta, e semn că își va schimba și bărbatul.
- Dacă porți o cămașă pe dos e semn că ți se întoarce norocul spre rău.
- Când cineva își mușcă limba e semn că cineva îl vorbește de rău.
- Dacă la masă se varsă vin din pahar din greșeală înseamnă că va fi veselie.
- Când cocoșul cântă în fața ușii sau a ferestrei vestește sosirea unor musafiri.

Semne de timp

- Dacă începutul lui decembrie va fi geros, tot așa va fi vremea zece săptămâni.
- Când câinii latră la lună, urmează ger mare.
- Când porcii de îngrășat mănâncă bine, va fi timp senin.
- După o iarnă grea, urmează un an mănos.
- Zăpadă multă și gerul din decembrie vestesc grâu și bucate din belșug.
- Gâște sălbatice multe sunt vestitoare ale iernii grele.
- De va ploua la începutul lunii noiembrie, săptămâna Crăciunului va fi geroasă.
- Neaua multă de pe pomi însemnă muguri puțini pe pomi în primăvară.
- Ianuarie cald nu e semn de an mănos.
- Ianuarie uscat și geros aduce Faur umed.
- Când se trag norii spre miazăzi, urmează frig; când se trag spre miazănoapte, căldură.

Cum să ne îmbrăcăm de sărbători: semnificațiile unor culori

- Alb - liniște, inocență, virtute, castitate, împăcare; caracterizează persoanele expansive, suave, puritane;
- Albastru - liniște, satisfacție, tandrețe, iubire, afecțiune; caracterizează persoanele concentrice, pasive, senzitive, perceptive, unificative;
- Galben - aspirație, originalitate, veselie, spontaneitate; caracterizează persoanele active, proiective, expansive, investigative;
- Gri - melancolie, tristețe, plictiseală; caracterizează persoanele deprimate, închise, cu tendințe de izolare, cu stare de amărăciune, de regrete;
- Negru - sobrietate, tristețe, doliu, singurătate, despărțire, moarte;
- Portocaliu - exprimă dorință, excitabilitate, dominanță, erotism; este specifică pesoanei active, ofensive, competitive, sociabile;
- Roșu - voință, dominanță, ardoare, erotism, acțiune, însuflețire; specifică persoanei active, excentrice, autonome, locomotorie, dominatoare, erotice, competitive;
- Verde - concentrare, renaștere, siguranță, îndrăzneală, abstinență, autoevaluare, persistență, caracterizează persoanele pasive, defensive, autonome, reținute, posesive, imuabile.

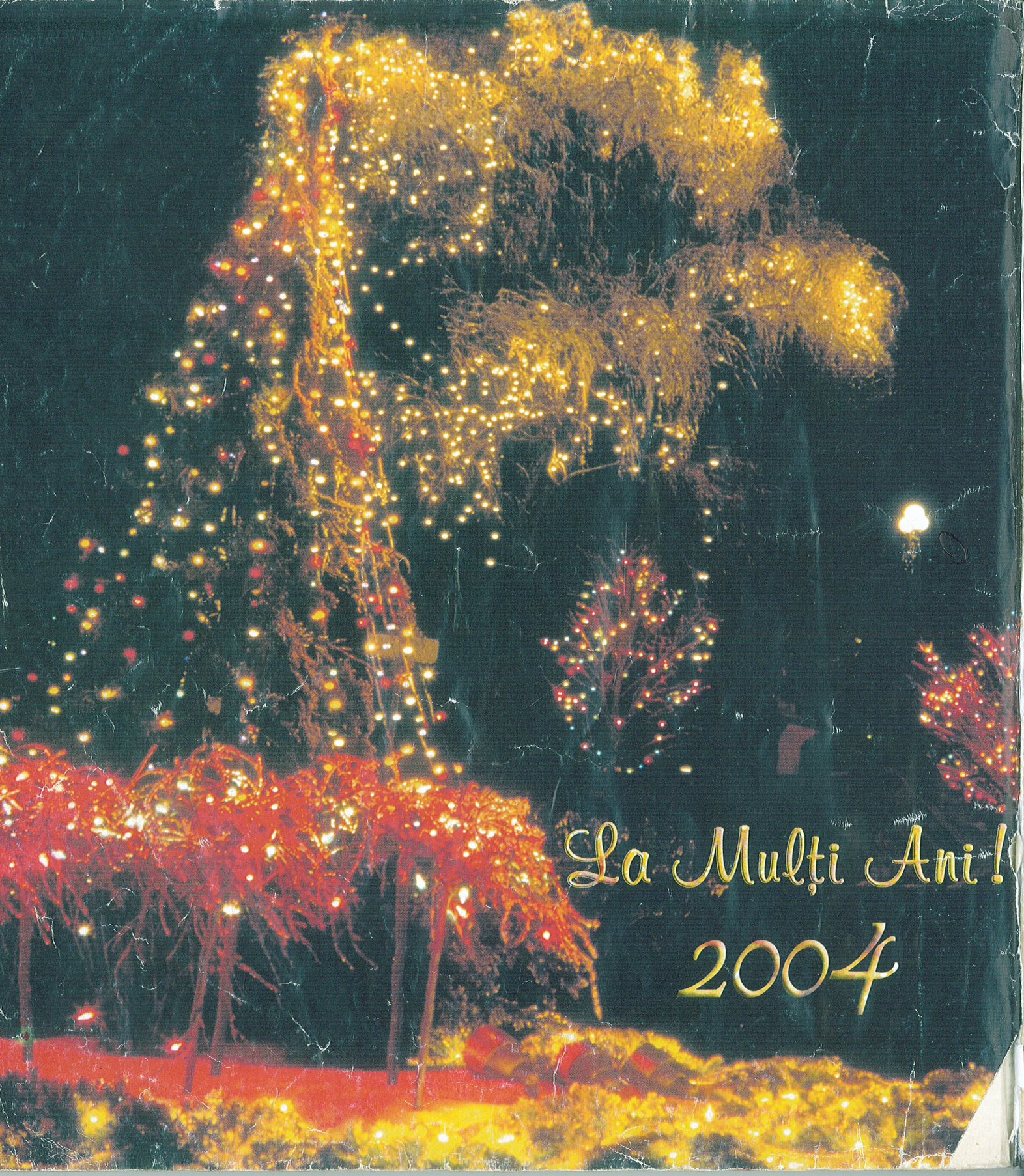
La Mulți Ani!
2004

Editura
STUDIA
ISBN 973-99278-0-7